

**”HELVETISTI TÄÄLLÄ KOITAN RUKOILLA MUT
SULLA EI OO KOSKAAN AIKAA KUUNNELLA”**
JUMALANKUVAT ANTTI TUISKUN VALITTU KANSA -ALBUMISSA

Katja Kivipuro
Uskontotieteen osaston tutkielma
toukokuu 2021

Tiivistelmä

Tiedekunta: Teologinen tiedekunta

Maisteriohjelma: Teologian ja uskonnotutkimuksen maisteriohjelma

Tekijä: Kivipuro, Katja

Työn nimi: "Helvetisti täällä koitan rukoilla mut sulla ei oo koskaan aikaa kuunnella." Jumalankuvat Antti Tuiskun Valittu kansa -albumissa.

Työn laji: maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: Toukokuu 2021

Sivumäärä: 46

Avainsanat: Jumalakäsitykset, populaarikulttuuri, populaarimusiikki, psykoanalyysi

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto Helda, teologia

Tiivistelmä:

Tutkielmani tarkoitus on tarkastella Antti Tuiskun Valittu kansa -albumin jumalankuvia. Tutkimuskysymykseni on, millaisia jumalankuvia Valittu kansa -albumilta on löydettävissä. Kysyn myös, onko suhteessa olon perusmielikuvien teorian mukaisia jumalakuvia albumilla nähtävissä, ja löytyykö albumilta valitsemaani teoriaan kuulumattomia jumalakuvia. Aineistonani käytän vuonna 2020 julkaistua suomalaisen popmuusikko Antti Tuiskun albumia Valittu kansa. Analysoin albumin kappaleiden lyriikoita kvalitatiivisesti teoriasidonnaisen sisällönanalyysin keinoin. Valittu kansa -albumin lyriikat ovat usean hengen työryhmän luomuksia ja popkulttuurin tuote. Tämän vuoksi rajaan tutkimukseni ulkopuolelle kysymykset todellisten henkilöiden, esimerkiksi laulajan itsensä jumalakuvista.

Tarkastelen aineistoani Matti Hyrckin suhteessaolon perusmielikuvien teoriaa (SPT) hyödyntäen. SPT-teoria on teologisesti painottunut, Melanie Kleinin objektisuhdeteoriasta edelleen kehitetty psykoanalyttinen teoria. Hyrck muodostaa suhteessaolon perusmielikuvien teoriassa viisi erilaista jumalakuvaa. Näitä ovat Houkuttaja, Hallitsija, Vaatija, Vetäytyjä ja Parantaja. Näihin erilaisiin jumalakuviin subjekti voi suhtautua erilaisista positioista käsin, kuten riippuvaisena tai itsერიittona.

Analyysini perusteella kaikki Hyrckin määrittelemät jumalankuvat ovat löydettävissä valitsemastani aineistosta. Esiintyvyys viiden eri jumalakuvan välillä oli hyvin tasavahvaa. Sen sijaan saman kappaleen sisällä saattoi olla useampi eri jumalakuva, ja myös kertojan oma positio suhteessa objektiin saattoi vaihtua kesken laulun. Teorian ulkopuolisia jumalakuvia aineistosta ei löytynyt. Tutkielmani sijoittuu laajempaan uskontotieteelliseen keskusteluun uskonnon ja populaarikulttuurin rajapinnoista ja näiden välisistä suhteista.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys.....	2
1.2 Aineisto	4
1.3 Tutkimusmenetelmä	7
1.4 Aiempi tutkimus	8
2. Teoreettiset lähtökohdat	10
2.1 Uskonto ja populaarikulttuuri.....	10
2.2 Jumalankuva ja suhteessaolon perusmielikuvien teoria (SPT).....	13
3. Valittu kansa -albumin jumalankuvat	19
3.1 Hallitsija	21
3.2 Houkuttaja	24
3.3 Vaatija	29
3.4 Vetäytyjä	32
3.5 Parantaja.....	35
4 Yhteenveto ja johtopäätökset	38
Lähde- ja kirjallisuusluettelo	43
Lähteet ja apuneuvot	43
Kirjallisuus.....	43
Muut lähteet.....	46

1. Johdanto

Helmikuun 7. päivä vuonna 2020 julkaistiin Antti Tuiskun 12. studioalbumi, nimeltään Valittu kansa. Antti Tuisku (s.1984) on rovaniemeläislähtöinen poplaulaja, joka tuli alun perin tunnetuksi Idols-ohjelman ensimmäiseltä tuotantokaudelta vuonna 2003, sijoittuen laulukisan kolmanneksi. Uransa aikana Tuisku on voittanut 6 Emma-patsasta, myynyt yli puoli miljoonaa levyä, hänestä on tehty kolme kirjaa ja hän on esiintynyt lukuisissa televisio-ohjelmissa. Tuisku on siis ollut näkyvä persoona suomalaisen popmusiikin kentällä jo lähes kaksi vuosikymmentä.¹

Valittu kansa -albumi herätti valtavaa mielenkiintoa niin mediassa, kriitikoissa kuin faneissakin. Avoimesti uskontoteemainen albumi sai ristiriitaisen vastaanoton: kriitikot ylistivät, osa kansasta järkyttyi. Helsingin Sanomat arvioi levyn viiden tähden levyksi ja nimesi sen poikkeukselliseksi suomalaiseksi pop-teoksi. Musiikkimedia Rumba antoi albumille 9,8 pistettä kymmenestä. Toisaalta Tuiskun sometileillä moni popmusiikin kuluttaja syytti Tuiskua jumalanpilkasta ja rienauksesta, ja pohti, voiko jo ostetut konserttiliput palauttaa.² Iltapäivälehdet ja muu media julkaisivat monia artikkeleita siitä, miten sekulaarin poplaulajan uskontokriittiseen levyyn tulisi suhtautua.³

Albumi menestyi erinomaisesti: se nousi virallisen albumi- ja singlelistan kärkeen heti ilmestyttyään, ja sen kaikki 11 kappaletta päätyivät suoratoistopalvelu Spotifyn top 13-listalle.⁴ Ainakin yhdestä albumin kappaleesta tehtiin nopeasti metallicover-versio⁵ ja myöhemmin samana vuonna Tuisku striimasi Helsingin Johanneksenkirkosta konsertin, jossa esitti kaikki Valittu kansa -albumin kappaleet. Kappaleiden välillä kuultiin Helsingin piispan Teemu Laajasalon ja Tuiskun välisiä keskusteluja.⁶

Olen koko uskontotieteen opintojeni ajan ollut kiinnostunut populaarikulttuurin ja uskonnon välisestä yhteydestä. Kirjoitin kandidaatintutkielmani elokuvan uskonnollisesta kuvastosta, ja Tuiskun uskontoteemainen albumi julkaistiin maisterintutkinnon opinnäytettäni suunnitellessani ajankohdaltaan täydellisesti. Kuunneltuani albumin ensimmäisen kerran läpi, totesin, että tässä on aineisto, jota en voi ohittaa. Ongelmaksi muodostui enemmänkin runsaudenpula: Valittu kansa -albumista ja sen vastaanotosta löytyy uskontotieteellisiä tutkimusnäkökulmia loputtomasti. Näkökulman valinta, rajaus ja tutkimuskysymys olivatkin

¹ Warner Music 2021.

² Rumba 2020, HS 2020.

³ Kts. esim. Yle 2020, Iltalehti 2020 a.

⁴ Ipfi 2020, Mesta 2020.

⁵ Kaaoszine 2020.

⁶ Kaleva 2020.

tutkimukseni suurimmat kompastuskivet: aineisto itsessään oli julkinen, saavutettavissa ja käytettävää materiaalia aineistossa oli loputtomiin.

Oma suhteeni Antti Tuiskuun persoonana ja hänen tuotantoonsa on ollut aiemmin neutraali. Hänen urakehityksensä suhteen olen ollut avoimen utelias vuodesta 2015 lähtien, jolloin julkaistiin En kommentoi -albumi. En kommentoi-levyä pidettiin Tuiskun muodonmuutoksena, ja tässä yhteydessä artistista kiinnostuivat kriitikotkin.⁷ Viisi vuotta En kommentoi -levyn jälkeen ilmestynyt Valittu kansa -albumi oli niin monitahoinen ja nimenomaan uskontotieteellisesti kiinnostava, että kuuntelin levyn kappaleet läpi useita kertoja pohtiessani opinnäytetyöni aihetta.

Koko albumi on johdonmukaisesti uskontoteemainen niin levyn kansilehden ja musiikkivideon kuvastoltaan, teksteiltään kuin aiheiltaankin, ja tulkintani mukaan nimenomaan kristinuskoon viittaava. Levyiltä löytyy paljon kristinuskon sanastoa ja levyn kansikuvissa käytetään kristillistä symboliikkaa, kuten valkoista kyyhkyä, paimenta ja lammasta ja niin edelleen. Kappaleissa käsitellään muun muassa yhteisöön kuulumisen kaipuuta, auktoriteettiuskoa sekä hataraa, epäroivää uskoa korkeampaan voimaan. Pidän kiinnostavana sitä, miten ristiriitaisesti kertojahahmo suhtautuu Jumalaan kappaleissa. Tapa puhutella Jumalaa vaihtelee jopa kesken kappaleen. Esimerkiksi kappaleessa ”Pidä tunkkis” kertoja sekä haistattelee Jumalalle, että pyytää anteeksi haistatteluaan. Aivan kuin kertojan objekti, Jumala, näyttäytyisi erilaisina kertojan elämäntilanteen mukaan. Kertojan käsitykset Jumalasta, jumalankuvat, olivat tilanne- ja tunneriippuvaisia. Millaisia erilaisia jumalankuvia albumilta löytyy? Näkökulma tutkielmaani alkoi kirkastua.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tämän tutkimuksen kohteena on Antti Tuiskun Valittu Kansa -albumin jumalankuvat. Tavoitteenani on löytää erilaisia jumalankuvia albumin kappaleiden sanoituksista. Pyrin analysoimaan, millaisia erilaisia jumalankuvia albumin kertojahahmolle on kirjoitettu sen perusteella, kuinka Jumalasta kerrotaan ja miten Jumalaa puhutellaan.

Tutkimukseni keskiössä on aineisto itse, eli kyseisen albumin kappaleiden sanoitukset tekstimuotoiseksi litteroituna. Kappaleiden sanat löytyvät esimerkiksi Tuiskun omilta kotisivuilta⁸. Käsittelen aineistoa popkulttuurin taideteoksena. Tällä tarkoitan sitä, etten pyri muodostamaan aineistosta tulkintoja kenenkään todellisen henkilön jumalankuvista, vaan kyseessä on fiktiivinen kertoja (tässä tapauksessa laulaja), joka kertoo tarinaa ja tulkitsee

⁷ Keski-suomalainen 2015.

⁸ www.anatude.com, katsottu 21.3.2021.

tunteita. Tutkimukseni ulkopuolelle jäävät siis esimerkiksi pohdinnat Antti Tuiskun tai kappaleiden kirjoittajien henkilökohtaisista, todellisista jumalakäsityksistä.

Tutkimukseni sijoittuu osaksi uskontotieteellistä keskustelua uskonnon ja populaarikulttuurin suhteesta. Uskonnon ja populaarikulttuurin yhteyksistä ja rajapinnoista tehdään uskontotieteen alalla enenevässä määrin tutkimusta. Nykyaikaisessa uskontotieteellisessä tutkimuksessa uskonto ymmärretään osaksi kulttuuria siinä missä esimerkiksi popmusiikkikin. Uskontotiede itsessään on tieteidenvälistä. Tämän vuoksi on luontevaa yhdistää uskontotiedettä ja kulttuurintutkimusta toisiinsa.⁹

Sekä uskonto että populaarikulttuuri lainailevat toisiltaan ja hyödyntävät toinen toisiaan. Conrad Ostwaltin mukaan populaarikulttuuria tulee tutkia uskontotieteellisestä näkökulmasta muun muassa siksi, että ihmiset hakevat populaarikulttuurista sellaisia merkityksiä elämäänsä, mitä he ovat aiemmin saaneet perinteisestä uskonnollisuudesta. Tähän on syynä maallistumiskehitys: uskonnollisuus, tai hengellisyys muuttua jatkuvasti muotoaan perinteisen uskonnollisuuden merkityksen vähentyessä.¹⁰ Populaarikulttuuri on jopa synnyttänyt uusia uskontoja.¹¹

Jotta voisin analysoida aineistoni jumalankuvia, minun täytyy määritellä, mitä käsitteellä jumalankuva tässä tutkimuksessa tarkoitetaan. Hyödynnän tutkimuksessani Matti Hyrckin kehittämän teorian, *suhteessaolon perusmielikuvien teorian* (SPT) muodostamia käsitteitä jumalankuvista. Hyrck luokittelee viisi erilaista jumalankuvaa: Hallitsija, Vaatija, Vetäytyjä, Houkuttaja ja Parantaja.¹² Tutkimukseni tarkoituksena on käydä eräänlaista vuoropuhelua Hyrckin määrittelemien jumalankuvien ja aineistoni välillä: miten psykoanalyysilähtöisen teorian käsitteet jumalankuvista soveltuvat modernin popmusiikin uskontoteemaisen albumin jumalankuviin?

Tarkoitukseni ei ole testata Hyrckin teoriaa sellaisenaan aineistoon, koska SPT:ssä on kyse ihmisten varhaisten vuorovaikutussuhteiden merkityksestä suhteessa Jumalasta kehittyviin mielikuviin, ja aineistossani on kyse fiktiosta, ei todellisen ihmisen elämäkaaresta varhaisine vuorovaikutussuhteineen. Minulla ei myöskään ole akateemista koulutusta psykologian alalta eikä psykoterapeutin pätevyyttä, joten kompetenssini tehdä tosiasiallista tapaustutkimusta esimerkiksi psykoterapiapotilaan tai kenen tahansa todellisen

⁹ Taira 2015, 12, 54.

¹⁰ Ostwald 2003, 23–25.

¹¹ Eräs tunnetuimpia esimerkkejä populaarikulttuurista syntyneestä uskonnosta on Star Wars -elokuvien pohjalta syntynyt Jediismi. Tämä osaltaan osoittaa uskonnon ja popkulttuurin saumattoman yhteyden: populaarikulttuurisista tuotoksista tulee uskonto. Kts. esim. Pesonen ym. 2011, 14.

¹² Hyrck 1995.

henkilön jumalankuvista psykoanalyysin lähtökohdista on täysin riittämätöntä. Sen sijaan koen, että Hyrckin teorian käsitteistöä jumalankuvista on luontevaa hyödyntää analyysissäni. Näitä jumalankuvia käytän ikään kuin yleistyksinä siitä, millaisia käsityksiä Jumalasta ihmisillä voi olla.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Millaisia jumalankuvia Valittu kansa -albumin kertojalla on? Onko Hyrckin määrittelemät jumalankuvat (Hallitsija, Vaatija, Vetäytyjä, Houkuttaja, Parantaja) löydettävissä aineistosta? Onko albumilta löydettävissä jumalankuvia, joita ei ole SPT-teoriassa määritelty?

Olen tehnyt seuraavat ratkaisut tutkimukseni suhteen: käytän käsitteitä jumalakuva ja jumalankuva synonyymeinä. Näillä sanoilla tarkoitan ihmisen psyykkisesti muodostamia mielikuvia ja käsityksiä Jumalasta persoonana. Sanan Jumala kirjoitan isolla alkukirjaimella, erisnimenä, koska tässä tutkimuksessa sanalla Jumala viitataan kristinuskossa palvottavaan persoonalliseen, kolmiyhteiseen korkeimpaan olentoon¹³. Tutkimukseni ei ota mitään kantaa sen kummemmin siihen, millainen Jumala tosiasiallisesti on, kuin siihenkään, onko ylipäätään jonkinlaista jumaluutta olemassa. Näkökulmani mukaan jumalankuvat kertovat mahdollisesti jotain ihmisistä, mutta ei mitään Jumalasta.

1.2 Aineisto

Aineistoni on siis poplaulaja Antti Tuiskun (s.1984 Rovaniemi) Valittu kansa -albumi, tarkemmin sanottuna kyseisen albumin kappaleiden lyriikat tekstimuotoiseksi litteroituna. Albumi julkaistiin helmikuussa 2020. Albumin on tuottanut Jurek (oik. Simo Jurek Reunamäki), levy-yhtiönä toimi Warner Music Finland. Lyriikat ovat syntyneet kuusihenkisen työryhmän yhteistuotoksena. Työryhmään kuuluivat Tuiskun itsensä lisäksi Jurek, Kalle Lindroth, Henna Sarriola, Saara Törmä sekä Aku Rannila. Albumin tema, uskonto, oli Antti Tuiskun ajatus.¹⁴ Valtaosa kappaleiden nimistä jo tuo selvästi esiin valitun teeman sekä runsaasti käytetyn kristillisen sanaston.

Albumilla on seuraavat kappaleet: *1. Kerran vuodes kirkkoon 2. Valittu kansa 3. Bailantai 4. Häitä ja hautajaisii 5. Pyhä kosketus 6. Jesse on mun frendi 7. Pidä tunkkis 8. Mistä minä tiedän 9. Jumalan kämmenellä 10. Kahvia ja pullaa 11. Sit ku me kuollaan.* Vaikka albumi käsittelee uskontoa, kyseessä on puhtaasti pop-levy, ei tunnustuksellinen kristillinen levy. Esimerkiksi Gospel Music Association määritteli kristillisen musiikin vuonna 1998 musiikiksi, joka perustuu historiallisesti ortodoksiseen kristilliseen totuuteen

¹³ Kielitoimiston sanakirja 2020.

¹⁴ Iltalehti 2020 b.

ja/tai Raamattuun, on ylistys Jumalalle tai hänen töilleen, antaa todistuksen jumalasuhteesta Kristuksen kautta ja/tai kehottaa ja ohjaa kristilliseen maailmankuvaan¹⁵. Kristillinen musiikki on tarkoin määritelty ja rajattu dogmien pohjalta, mutta popmusiikissa ei samalla tavalla rajoitteita ole.¹⁶ Popmusiikin määrittelee popiksi tekijät itse¹⁷, ja Tuisku määrittää musiikkinsa nimenomaan popmusiikiksi¹⁸.

Antti Tuisku on Iltalehdelle vuonna 2020 antamassaan haastattelussa¹⁹ kuvaillut albuminsa kaikkien kappaleiden taustoja ja ajatuksiaan kappaleiden takana. Jotta levyä tuntemattomalle lukijalle tulisi jonkinlainen käsitys albumin lyriikoista, käyn seuraavaksi lyhyesti läpi albumin kappaleet. Käytän erittelyssä Tuiskun omia kuvauksia kappaleiden teon taustalla vaikuttaneista ajatuksista. Joissain kappaleiden kuvauksissa mainitsen myös oman näkemykseni kappaleiden teemoista. Kulttuurituotteiden tulkintoja on yhtä monta kuin on käyttäjäkin. Tuiskun kuvaukset omista kappaleistaan kuvaavat luonnollisesti tekstien syntyä ja alkuperäisiä ajatuksia niiden takana, ja minun näkemykseni ovat uskontotieteen opiskelijan taustaoletuksilla ja ennakkotiedoilla väritetty tulkinta teksteihin, eli tieteenfilosofisessa mielessä eräänlainen konstruktio. Mikäli kappalekuvauksessa ei ole erikseen mainittu tulkinnan olevan omani, kyseessä on Antti Tuiskun kuvaus kappaleesta Iltalehden haastattelussa.

Kerran vuodes kirkkoon on Tuiskun mukaan henkilökohtainen kappale hänen elämästään Espanjassa, jossa hän asui levynteon aikaan. Kappaleen kantavana teemana on kertojan kokemat omantunnontuskat elämänvalinnoistaan, joita hän pyrkii helpottamaan käymällä kerran vuodessa kirkossa.

Valittu kansa käsittelee karismaattisia johtajia ja ihmisten sokeaa auktoriteettiuskoa instituutioiden ja riittävän karismaattisten johtajien edessä. Tuisku kertoo haastattelussa ajattelevansa, että ihmiset unohtavat usein kyseenalaistaa oppeja, joita heille on pienestä pitäen syötetty. Useimmissa kappaleissa kertoja on uskonsa kanssa kipuileva ihminen, mutta *Valittu kansa* -kappaleessa kertojana toimii oman tulkintani mukaan kuvitteellinen karismaattinen johtaja.

Bailantai on eräänlainen kevennys muutoin monelta osin raskaallekin uskonnon käsittelylle. Kevyessä kappaleessa keskiössä on juhliminen ja hauskanpito. Vaikka kappaleesta puuttuu selkeä uskonnollinen teema, lyriikoissa käytetään runsaasti uskonnollista

¹⁵ Wilder & Rehwaldt 2012, 160.

¹⁶ Wilder & Rehwaldt 2012, 168.

¹⁷ Marsh 2018, 238.

¹⁸ kts.esim. Iltalehti 2020 b.

¹⁹ Iltalehti 2020 b.

sanastoa: seurakunta, messu, ehtoollinen, lohtu. Näillä sanoilla viitataan juhliivaan kaveriseurueeseen, alkoholinhuuruiseen illanviettoon ja aamuiseen krapulaan. Oman tulkintani mukaan kyseessä on eräänlainen leikkittely pyhä/profaani-erottelulla.²⁰

Häitä ja hautajaisii on Tuiskulle itselleen albumin tärkein ja kuunnelluin kappale²¹. Kappale kuvaa onnellisuuden ja täyttymyksen ikuista etsimistä eri paikoista sekä ihmisen tarvetta nojautua johonkin itseään vahvempaan.

Pyhä kosketus on Tuiskun mukaan puhtaasti rakkauslaulu. Kuten *Bailantai*:ssa, myös tässä kappaleessa leikitellään käsitykseni mukaan uskonnollisella sanastolla sekulaarissa asiayhteydessä. Rakastumisen tunnetta verrataan pyhyiden kokemukseen.

Jesse on mun frendi kertoo Tuiskun mukaan ihmisistä, jotka asettautuvat kaikkivaltiaan asemaan kertomaan muille, kuinka elämää tulee elää. Kappaleessa korostuu oman tulkintani mukaan menestysteologinen ajatusmaailma: ”Jessen” valtuuttama uudestisyntyneet on oikeutettu toimimaan omien etujensa mukaisesti²².

Pidä tunkkis on valituslaulu suoraan korkeammalle auktoriteetille. Tuisku kuvaa, että laulussa, kuten usein Psalmeissakin, on kyse siitä, miksi elämässä tulee vastaan niin paljon vastoinkäymisiä, vaikka ihminen pyrkii toimimaan oikein.

Mistä minä tiedän käsittelee tieteen ja uskon välistä suhdetta sekä universaalia kysymystä siitä, miksi olemme täällä.

Jumalan kämmenellä -kappaleen teemaa Tuisku ei kommentoi haastattelussa ollenkaan. Syynä tähän on luultavasti se, että Tuiskun työryhmä on tehnyt kappaleen, ja laulaja on vain muokannut hieman lähes valmista kappaletta omaan suuhunsa paremmin sopivaksi. Oman tulkintani mukaan kappale kertoo synnintunnosta, jossa seksuaaliset ajatukset ja teot sekä alkoholinkäyttö koetaan myöhemmin häpeällisinä ja syntisinä. Sanoituksissa Jumalan kämmenellä itkeskellään, koska on oltu tyhmiä ja peilikin todistaa, että on tullut tehtyä syntiä.

²⁰ Monet uskontotieteen klassikot ovat pyrkineet määrittelemään uskontoa pyhä/profaani -erottelulla. Profaanit asiat ovat tavanomaisia ja arkisia, ja pyhät asiat tavallisuudesta poikkeavia, erityistä käsittelyä vaativia, ehkä kiellettyjä ja vaarallisiakin asioita. *Bailantai*-kappaleessa profaaneja asioita, kuten krapulaa ja kaveriporukkaa, kuvataan pyhäksi luokitelluilla sanoilla, kuten ehtoollinen ja messu. Pyhä/profaani -erottelua on käsitelty muun muassa Mircea Eliaden, Emilén Durkheimin ja William Jamesin. Kts. esim. Anttonen 1996.

²¹ Iltalehti 2020 b.

²² Menestysteologia on mm. Esseen William Kenyonin ja Kenneth E. Haginin levittämä oppi, joka korostaa uskoviain aineellista, sosiaalista ja terveydellistä menestystä maanpäällisen elämän aikana. Menestysteologian oppien mukaan uskovilla on Jeesuksen auktoriteetti ja valta maan päällä, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että ihminen on Jumala. Kappaleessa Jesse on mun frendi kertoja laulaa: ”Jesse on mun frendi, lalalalalalalaa, ja siksi mä voin tehdä aivan niin kuin huvittaa”. Tulkintani mukaan tämä on suora viittaus menestysteologiseen oppiin, jossa Jeesuksen auktoriteetti on uudestisyntyneen uskovain auktoriteettiä. Menestysteologian opeista tarkemmin, kts. esim. Hagin 1985 ja Bowler 2010.

Kahvii ja pullaa kertoo yhteisöön kuulumisen tarpeesta sekä kateudesta tiiviin, huolehtivan yhteisön jäseniä kohtaan.

Sit kun me kuollaan on ironialla kyllästetty kappale ihmisistä, jotka elävät elämäänsä odottaen lähinnä kuolemaa, koska vasta kuoleman jälkeen on luvassa ilo ja autuus taivaassa. Tuisku haluaa kyseenalaistaa kappaleessa niin omat mitättömät huolenaiheensa, kuin senkin, ettei elämästä maan päällä osata nauttia.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Analysoin aineistoni kvalitatiivisesti eli laadullisesti teoriasidonnaisen sisällönanalyysin keinoin. Termi teoriasidonnainen, tai teoriaohjaava analyysi viittaa analyysimenetelmään, jossa on teoreettisia kytkentöjä ja teoria toimii apuna, mutta analyysi ei ole teorialähtöinen.²³ Teoriaohjaava analyysi etenee aineiston ehdoilla, mutta abstrahoinnissa aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin. Aiempi teoriapohja tunnistetaan ja tunnustetaan, ja analyysivaiheessa siitä on usein hyötyä.²⁴

Tuomi ja Sarajärvi ohjaavat laadullisen analyysin toteuttamista seuraavasti: Ensin tulee päättää, mikä aineistossa kiinnostaa. Tämän jälkeen aineisto käydään läpi, erotetaan ja merkitään ne kohdat, jotka sisältyvät kiinnostukseen. Kaikki muu jätetään aineistosta ulkopuolelle ja merkityt asiat kerätään yhteen ja erilleen muusta aineistosta. Tämän jälkeen saatu materiaali luokitellaan, teemoitetaan tai tyypitellään sekä kirjoitetaan yhteenveto.²⁵

Pelkkä luokittelu, teemoittelu tai tyypittely eivät itsessään tuota uutta tietoa, vaan tutkijan työ on eritellä ja yhdistää, ja analysointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Laadullisen tutkimuksen asiantuntija Kathleen Eisenhardtin mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuus paranee, kun erojen ja yhtäläisyyksien vertailu pakottavat tutkijan tarkastelemaan aineistoaan useasta eri näkökulmasta. Analyysin tarkoitus on luoda aineistosta perusteltu tulkinta ja tehdä johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysi on väljä metodinen viitekehys, jonka ansiosta aineistoa voi tarkastella monipuolisesti.²⁶

Hyödynnän aineistoni analysoinnissa tyypittelyä, jolla tarkoitetaan aineiston ryhmittelyä selviksi ryhmiksi samankaltaisia tarinoita²⁷, tässä tapauksessa samankaltaisiksi jumalankuviksi. Lopulta teen johtopäätökset, soveltuvatko löytämäni tyypittelyt taustateoriani

²³ Tuomi & Sarajärvi 2018, 107–111.

²⁴ Tuomi & Sarajärvi 2018, 113.

²⁵ Tuomi & Sarajärvi 2018, 104.

²⁶ Puusa 2020, 146–148.

²⁷ Eskola & Suoranta 2005, 181.

käsitteiden kanssa yhteen ja onko aineistosta löydettävissä aiemmin nimettyjen jumalankuvien lisäksi uusia jumalankuvia.

Laadullista tutkimusta tehdessä on kiinnitettävä huomiota tutkimuksen luotettavuuteen ja eettisyyteen. Tutkimuseettinen neuvottelukunta toteaa, että tutkimus voi olla eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa vain, mikäli tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden mukaisesti. Hyvän tieteellisen käytännön periaatteisiin kuuluvat muun muassa rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus ja avoimuus.²⁸ Tutkimukseni aineisto on julkista, populaaria ja kaikkien saatavilla olevaa. Tämä mahdollistaa tutkimukseni arvioinnin ja uusintamisen kelle tahansa, eikä tutkimukselle ole ollut tarpeen hakea tutkimuslupaa miltään organisaatiolta. Minulla ei ole sidonnaisuuksia albumintekijöihin, enkä tunne heistä ketään henkilökohtaisesti.

Laadullisessa tutkimuksessa tulisi suosia metodeja, joissa tutkittavien oma ääni ja näkökulmat tulevat esiin.²⁹ Tähän olen pyrkinyt vastaamaan luvussa 1.2, jossa referoin Tuiskun omia ajatuksiaan albumin teemoista. Tutkimukseni koskee albumin lyriikoita, ei kenenkään henkilökohtaisia vakaumuksia, jumalakuvia tai elämänkaarta. Tätä pidän merkittävänä eettisyyden kannalta. Kaikki tieto albumin tekijöistä on peräisin julkisista lähteistä, kuten tekijöiden antamista haastatteluista ja levy-yhtiön internet-sivuilta, joten kenenkään yksityisyydensuojaan kuuluviin asioihin ei tässä tutkimuksessa ole kajottu. Mikäli pyrkisin tutkimuksessa päättelemään jotain todellisten henkilöiden tosiasiallisista jumalakäsityksistä, olisivat eettiset kysymykset täysin erilaisen linssin alla.

1.4 Aiempi tutkimus

Popkulttuurituotteiden jumalakuviista on vielä melko vähän tutkimusta, vaikka uskonnon ja populaarikulttuurin väliset suhteet yleisemmin ovat uskontotieteessä jo tavanomainen tutkimuksenkohde. André S. Musskopf on tutkinut brasilialaisen popmusiikin jumalakuvia artikkelissaan *Ungraceful God: Masculinity and Images of God in Brazilian Popular Culture* vuodelta 2009. Musskopfin artikkelissa nousee esiin vahvasti Latinalaisen Amerikan machokulttuuri, jossa Jumala on ehdottomasti mies hyvin maskuliinisine ominaisuuksineen.

Andrew M. Greeley on tutkinut useiden eri elokuvien jumalakuvia artikkelissaan *Images of God in the Movies*. Yhdeksässä eri elokuvassa pohjoisamerikkalainen Jumala näyttäytyy enemmän armollisena kuin tuomitsevana, ja kiintoisaa on, että päinvastoin kuin Musskopfin tulkinnassa latinalaisamerikkalaisten jumalakuviasta, Greeleyn tulkinta

²⁸ Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 5–6.

²⁹ Tuomi & Sarajarvi 2018, 147.

pohjoisamerikkalaisten jumalakuvasta on lempeä ja hänen ominaisuutensa ovat niin voimakkaasti feminiinisiä, että Greeney viittaa Jumalaan persoonapronominilla She.

Kiinnostava on myös Courtney Wilderin analyysi kahden pop-tähden, Pinkin ja Lady Gagan teologisista teeseistä heidän musiikkivideoissaan *Raise Your Glass* (Pink) sekä *Born this Way* (Lady Gaga).³⁰ Wilder päätyy artikkelissaan siihen, että Lady Gaga kuvaa Jumalan mieheksi, ja molempien artistien musiikkivideoissa Jumala on armollinen ja lempeä, kaiken luoja ja ylläpitäjä, ja ennen kaikkea, ihminen on Jumalan kuvaksi luotu. Sekä Pink että Lady Gaga puhuvat hyljeksittyjen, heikompien ja ulkopuolisten puolesta. Gagan mukaan Jumala ei tee virheitä luodessaan ihmisiä, joten ihmiset saavat olla rohkeasti omia itsejään Jumalan ja ihmisten edessä. Myös rakkaus ja seksuaalisuus ovat Wilderin mukaan Pinkin musiikkivideoissa Jumalalta saatu lahja.

Salli Ahtiainen on kirjoittanut pro gradunsa entisen gospelmuusikon, nykyisin sekulaaria iskelmäpop-musiikkia esittävän Juha Tapion tuotannosta ja sen uskonnollisesta kuvastosta. Eräänä analyysin teemana on kappaleiden tekstien jumalakuvat. Ahtiainen tiivistää, että Tapion pop-lauluissa tulee esiin kolmiyhteinen Jumala: Isä, Poika ja Pyhä Henki. Kappaleiden jumalakuvan keskeiset teemat ovat luottamus, rakkaus ja armollisuus. Ahtiaisen analyysin mukaan Juha Tapion laulujen jumalakuva ei ole ensisijaisesti autoritäärinen eikä sukupuolittunut, vaan suojeleva, kaikkietävä, rakastava ja heikoimpien puolella.³¹ Ahtiaisen pro gradu -tutkielma on löytämistäni aiemmista tutkimuksista kokonaisuutena lähinnä omaa tutkimusasetelmaani.

Toni Fagerholm on kirjoittanut Helsingin yliopiston teologiseen tiedekuntaan pro gradututkielmansa vuonna 2008. *Monikasvoinen aamutähti: CMX-yhtyeen Cloaca Maxima -levykokoelman analyysi* -tutkielmassa keskitytään levykokoelman kristinuskoon liittyviin ilmaisuihin. Yksi osa Fagerholmin analyysistä keskittyy asenteisiin Jumalaa kohtaan ko. levykokoelman sanoituksissa. Asenteet Jumalaa kohtaan liittyvät läheisesti omaan kiinnostuksen kohteeseen, jumalankuviin. Muita selviä jumalankuvia Fagerholm ei kuitenkaan levykokoelmalta löytänyt kuin sen, että Jumalaa ei ole. Muut Jumalaan kohdistuneet asenteet levykokoelmalla olivat gnostilaisen käsityksen mukainen ”Jumalan löytäminen vaatii ihmiseltä taitoa ja tietoa” sekä ”ihminen unohtaa Jumalan vaikeuksien keskellä”.

Sari Pitkänen on kirjoittanut pro gradu -tutkielmansa *Lasten virsien jumalakuva* Itä-Suomen yliopistoon vuonna 2013. Vaikka tutkimuksen aineistona ei ole populaarikulttuurin

³⁰ Wilder 2015, 275–290.

³¹ Ahtiainen 2017, 17–32.

tuote vaan virret, on tutkielma siltä osin relevantti suhteessa omaan tutkielmaani, että Pitkänen hyödyntää analyysissään samaa suhteessaolon perusmielikuvien teoriaa, mihin itsekin peilaan omaa analyysiäni. Pitkänen löytää lasten virsistä erityisen vahvasti SPT-teorian mukaisten Parantajan ja Houkuttajan jumalankuvat.

2. Teoreettiset lähtökohdat

Avaan seuraavaksi työni teoreettisia lähtökohdia. Työni sijoittuu laajempaan uskontotieteelliseen keskusteluun uskonnon ja populaarikulttuurin suhteesta. Käsittelen valitsemaani popkulttuurituotetta teologian tohtori ja psykoterapeutti Matti Hyrckin rakentaman suhteessaolon perusmielikuvien teoriaan peilaten. Keskeinen käyttämäni käsite on jumalankuva. Avaan valitsemaani teoriaa ja käsitettä luvussa 2.2.

2.1 Uskonto ja populaarikulttuuri

2.1.1 Miksi tutkia populaarikulttuuria uskontotieteellisesti?

Uskontoa ei voi tutkia irrallaan kulttuurisista konteksteista.³² Ostwaltin mukaan uskonto on kulttuurin muoto, joka kohdistuu pyhään, ja joka on vuorovaikutuksellisessa suhteessa muiden kulttuurin muotojen kanssa – jotka taas ajoittain tutkivat uskonnollista sisältöä. Uskonto on väistämättä sidoksissa sekulaariin kulttuuriin.³³ Vielä 1970-luvulla uskonnon ja populaarikulttuurin yhdistäminen tutkimukseen on kuitenkin ollut jokseenkin paheksuttua. Mikäli kulttuuria halusi tutkia uskontotieteellisesti, oli keskityttävä korkeakulttuuriin, ei popkulttuuriin.³⁴ Uskontotieteellinen populaarikulttuurin tutkimus sisältää valitettavan usein jonkinlaisen apologian: populaarikulttuuria ei nähdä olevan riittävän vakavasti otettavana akateemisen tutkimuksen kohteena.³⁵

Populaarikulttuurin käsite erotetaan yleensä korkeakulttuurin käsitteestä. Korkeakulttuuri on ollut perinteisesti akateemikoiden mielenkiinnon kohteena ja siihen on liitetty sivistyneisyys ja laatu. Populaarikulttuurilla on tarkoitettu sellaisia kulttuurin muotoja, jotka ovat populaarin, eli laajan kansan saavutettavissa, toisin kuin korkeakulttuuri. Populaarikulttuuri edellyttää suuren yleisön saavuttamisen massamedian, demokratisoitumisen sekä urbanisoitumisen avulla. Populaarikulttuuri on usein viihdyttävää, laajalle levinnyttä ja kaupallista.³⁶

³² Taira 2015, 47.

³³ Clark & Clanton 2012, 8.

³⁴ Mahan 2007, 47.

³⁵ Forbes 2000, 17.

³⁶ Detweiler & Taylor 2003, 17–19.

Populaarikulttuurin tutkiminen uskontotieteellisesti on monesta syystä perusteltua. Populaarikulttuuri heijastaa sitä, millaisia me ihmisinä olemme. Populaarikulttuuri myös muokkaa meitä. Tämä korostuu usein tragedioiden yhteydessä, kun esimerkiksi kouluampuja on saanut vaikutteita videopeleistä ja väkivaltaelokuvista. Toisaalta populaarikulttuuri on muokannut asenteitamme myös parempaan suuntaan: aiemmin amerikkalaisissa televisio-ohjelmissa tummaihoisten näyttelijöiden roolit olivat stereotyyppisesti rikollisia, palvelijoita ja hovimestareita, nykyisin roolit ovat moninaiset.³⁷

Uskontotieteellinen ja teologinen populaarikulttuurin tutkiminen on tarpeellista myös siksi, että populaarikulttuuri herättää keskustelua laajemmin kulttuurissa. Popkulttuuri on etiikan, arvojen ja ideoiden keskusteluareena. Popkulttuurin tuotteet herättävät laajan yleisön mielenkiinnon tärkeissä yhteiskunnallisissa asioissa. Populaarikulttuuria on seurattava pysyäkseen perillä yhteiskunnan kulttuurisista, poliittisista ja hengellisistä keskusteluista.³⁸

Populaarikulttuuri on postmodernin maailman lingua franca, eräänlainen yleiskieli, jota ymmärretään ympäri maailmaa. Maallistumiskehitys ei tarkoita pelkästään sitä, että uskonnon merkitys katoaa ihmisiltä. Se voi tarkoittaa myös sitä, että uskonto sulautuu osaksi elettyä arjen uskontoa. Kauhuelokuvissa on usein yliluonnollista kuvastoa, popmusiikki on täynnä uskonnollisia viittauksia. Uskonnon erottaminen populaarikulttuurista olisi keinotekoista ja lisää tarpeetonta kuilua uskonnon ja kulttuurin välillä.³⁹

Populaarikulttuuri tarjoaa uskontotieteilijälle mahdollisuuden tarkastella uskonnon roolia yhteiskunnassa. Popkulttuurituotteet kertovat siitä, miten eri uskonnot esitetään ja ymmärretään.⁴⁰

Popkulttuurituotteiden merkitystä ihmisille ei voi väheksyä. Poptaide on perustavanlaatuinen osa sosiaalista elämäämme ja vuorovaikutustamme. Suhtaudumme intohimoisesti lempielokuviimme, sarjakuviin, kirjoihin ja musiikkiin, jopa fanittaan.⁴¹ Lawrence Grossberg jopa esittää, että uskonto on vanhempi populaarikulttuurin muoto. Uskonto oli aiemmin populaaria, nyt uskonnon paikan ovat ottaneet muut populaarin muodot. Populaarikulttuurin etu suhteessa uskontoon on se, että populaarikulttuurissa voi sitoutua useisiin kohteisiin, kun taas uskonnon kentällä ei voi olla samanaikaisesti muslimi ja juutalainen.⁴²

³⁷ Detweiler & Taylor 2003, 19–20.

³⁸ Detweiler & Taylor 2003, 20–21.

³⁹ Detweiler & Taylor 2003, 21–23.

⁴⁰ Schofield Clark 2007, 20.

⁴¹ Schofield Clark 2007, 11.

⁴² Taira 2015, 206–207.

2.1.2 Uskonnon ja populaarikulttuurin välinen suhde

Bruce Forbes on esittänyt paljon käytetyn jaottelun uskonnon ja populaarikulttuurin välisestä suhteesta. Forbesin mukaan populaarikulttuurin ja uskonnon välistä suhdetta voidaan tarkastella seuraavista näkökulmista: 1. uskonto populaarikulttuurissa, 2. populaarikulttuuri uskonnossa, 3. populaarikulttuuri uskontona sekä 4. uskonto ja populaarikulttuuri dialogissa.⁴³ Uskonto populaarikulttuurissa -näkökulma keskittyy uskonnollisten teemojen läsnäoloon popkulttuurituotteissa. Tähän näkökulmaan liittyy omakin tutkimukseni.

Populaarikulttuuri uskonnossa -näkökulmassa taas päinvastoin keskitytään uskonnollisiin, yleensä kristillisiin yhteisöihin, jotka hyödyntävät populaarikulttuuria. Tästä esimerkkeinä voidaan käyttää kristillistä nykymusiikkia tai esimerkiksi televisioevankelijoita ja uskonnollisesti motivoituneita televisiokanavia.

Kolmas näkökulma, populaarikulttuuri uskontona, perustuu teoriaan, jonka mukaan populaarikulttuurin muodot ovat alkaneet korvata aiempia, traditionaalisia uskonnon muotoja. Popkulttuurituotteet ovat siis ottaneet uskonnollisten ulottuvuuksien ja toimintojen tehtäviä itselleen.⁴⁴ Christopher Partridgen mukaan populaarikulttuurin tuottajat hyödyntävät sitä, että uskonnon auktoriteetti on väistynyt, ja tuottavat tietoisesti ihmisten hengellisiin ja uskonnollisiin tarpeisiin viihteellisiä popkulttuurituotteita.⁴⁵

Neljänteen näkökulmaan, uskonto ja populaarikulttuuri dialogissa, kuuluvat sellaiset uskontotieteelliset tutkimukset, jotka eivät aiempiin kolmeen kategoriaan sovellu. Näihin tutkimuksiin kuuluvat esimerkiksi tapaustutkimukset, jossa uskonnolliset yhteisöt ovat käyttäneet sekulaareja ryhmiä ja populaarikulttuuria liittolaisinaan tai välineinä tuodakseen uskonnollisia tarkoituksiensa esille.⁴⁶

2.1.3 Uskonto ja populaarimusiikki

Miten tutkia uskonnon ja populaarimusiikin välistä suhdetta? Gordon Lynch jakaa popmusiikin uskontotieteellisen tutkimuksen kolmeen metodologiseen lähestymistapaan. Näitä ovat 1.kirjailijakeskeinen 2.tekstikeskeinen ja 3.etnografinen lähestymistapa. Kirjailijakeskeisen lähestymistavan mukaan tietty kappale tai albumi heijastaa kyseisen kappaleen tai albumin kirjoittajan taustoja, asemaa, persoonallisuutta tai aikeita.

⁴³ Forbes 2000, 9–12.

⁴⁴ Moberg & Partridge 2017, 1–3.

⁴⁵ Pesonen ym. 2011, 15.

⁴⁶ Moberg & Partridge 2017, 3.

Kirjailijakeskeinen lähestymistapa lähtee ajatuksesta, että mitä paremmin tunnemme henkilön tekstin takana, sitä paremmin ymmärrämme hänen tuotostaan. Näin ollen esimerkiksi tekstin kirjoittajan uskonnolliset mielenkiinnon kohteet ovat tärkeitä tietoja hänen kappaleitaan tulkitessa.⁴⁷ Elokuva-analyysin puolella kirjailijakeskeistä lähestymistapaa vastaa auteur-teoria.⁴⁸

Tekstikeskeinen lähestymistapa keskittyy lyriikoihin ja niiden merkityksiin. Tällöin tekstin kirjoittajalla on vähemmän merkitystä, ja kiinnostus kohdistuu esimerkiksi siihen, millaisia kulttuurisia merkityksiä lyriikoiden kielellä ja symboleilla on.⁴⁹ Omassa tutkimuksessani on tekstikeskeinen lähestymistapa.

Etnografinen lähestymistapa popmusiikkiin tarkoittaa sen tutkimista, miten popmusiikki vaikuttaa vastaanottajissaan. Tätä tutkimusta on tehty esimerkiksi elektronisen tanssimusiikin ja heavymetallin kohdalla. Etnografinen lähestymistapa voi olla myös sen tutkimista, miten albumi otetaan yleisössä vastaan.⁵⁰

Uskonnon ja popmusiikin välisen suhteen tutkimiseen on käytössä laaja ja alati kasvava valikoima erilaisia teoreettisia ja metodologisia lähestymistapoja.⁵¹ Uskontoa ja populaarikulttuuria on tutkittu jo ainakin 1970-luvulta lähtien, ja niin teologian, uskontotieteen, median ja kulttuurintutkijat, antropologit, sosiologit, elokuvantutkijat, taidehistorioitsijat kuin musiikkitieteilijätkin ovat kiinnostuneet uskonnon ja kulttuurin välisistä rajapinnoista. Uskonnon ja populaarikulttuurin tutkiminen tarjoaa paitsi mahdollisuuden syventää ymmärrystä uskonnon merkityksestä kulttuurielämässä, myös kiinnostavan ja haastavan monitieteisen tutkimuskentän.⁵²

2.2 Jumalankuva ja suhteessaolon perusmielikuvien teoria (SPT)

2.2.1 Jumalankuva

Käsitteelle jumalankuva, tai jumalakuva, voidaan antaa monenlaisia merkityksiä riippuen esimerkiksi käsitteenmäärittelijän uskonnollisesta taustasta. Tässä tutkimuksessa käytän sanoja jumalakuva ja jumalankuva synonyymeinä, ja Paavo Kettusen määritelmän mukaisesti tarkoitan sillä sitä käsitystä, mikä ihmisellä on Jumalasta, tässä tapauksessa persoonallisesta

⁴⁷ Moberg & Partridge 2017, 3.

⁴⁸ Auteur-teorian mukaan elokuva kuvastaa sen ohjaajan taiteellista näkemystä. Auteur-teoriasta kts. tarkemmin esim. Pesonen ym. 2011, 23.

⁴⁹ Moberg & Partridge 2017, 4–5.

⁵⁰ Moberg & Partridge 2017, 5–6.

⁵¹ Moberg & Partridge 2017, 1.

⁵² Lynch 2007, 1–2.

kristinuskon Jumalasta. Jumalankuva on eri asia kuin Jumala – jokaisella on oma näkemysensä Jumalasta, ja se voi vaihdella ja muokkautua elämäkokemusten myötä. Jumalaan liittyvät käsitykset eivät esiinny pelkästään joko–tai -muodossa, vaan ne voivat olla myös päällekkäisiä ja samanaikaisia. Ihmisen jumalankuva voi samanaikaisesti olla sekä tuomitseva että armahtava, rakastava ja vihaava.⁵³

Kristillinen jumalankuva pohjautuu kolminaisuuteen, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon mukaan Jumalaa on mahdoton kuvata ja ymmärtää, koska Jumalaa ei voi rajata sanoihin ja mielikuviin. Evankelis-luterilaisen kirkon mukaan käsitteiden Isä, Poika ja Pyhä Henki kautta pyrimme ymmärtämään käsittämätöntä Jumalaa sitä kautta, miten Jumala toimii suhteessa maailmaan ja ihmisiin. Jumalan eri ilmenemismuotoja yhdistää evankelis-luterilaisen kirkon mukaan itsensä antava rakkaus.⁵⁴

Psykoanalyysin kehittäjä Sigmund Freud ajatteli, että Jumala on illuusio, ihmisen luoma haavekuva. Tämän haavekuvan tehtävä on toimia vanhemman korvikkeena. Freud päätteli uskonnon olevan pakkoneuroosi, josta tulisi irtaantua. Jumalankuva määrittyy Freudin ajatusten perusteella ihmisen oman mielensisällön heijastumaksi ja projektioksi.⁵⁵ Onkin selvää, että käsitteen ”jumalankuva” merkitys riippuu siitä, katsotaanko asiaa esimerkiksi teologisesta tai psykologisesta näkökulmasta.

Tässä tutkielmassa jumalankuvalla tarkoitetaan siis ihmisen mielen sisällä muotoutuvia käsityksiä persoonallisesta kristinuskon Jumalasta ja hänen ominaisuuksistaan. Jumalan todelliseen olevaisuuteen tai ominaisuuksiin tutkielmani ei ota kantaa.

2.2.2 Objektisuhdeteoriasta suhteessa olon perusmielikuvien teoriaan

Teologian tohtori ja psykoanalyytikko Matti Hyrck (1942–2014) oli myös kiinnostunut jumalankuvista. Kirjassaan *Ihmismieli ja Jumala* hän pohti, kertovatko jumalankuvat jotain itse Jumalasta. Vastausvaihtoehtoja kysymykseensä hän antoi kolme: 1. Jumalaa ei ole olemassa, ja jumalankuvat ovat ihmismielen projektioita. Tämä on niin sanottu ateistinen näkökulma. 2. Jumala on, mutta ihmisten mielikuvat eivät kerro Jumalasta mitään. Tätä näkökulmaa edustaa dialektinen teologia ja esimerkiksi Karl Barth. 3. Jumalankuvat ovat kanavia, joiden kautta ihmisen ja Jumalan välinen suhde muodostuu. Jumala ilmoittaa itsensä suhteessa ihmiseen. Tätä näkökulmaa edustaa muun muassa Paul Tillich.⁵⁶

⁵³ Kettunen 1998, 391.

⁵⁴ Suomen evankelis-luterilainen kirkko. [Kolmiyhteinen Jumala - evl.fi](http://KolmiyhteinenJumala-evl.fi)

⁵⁵ Hyrck 1995, 11.

⁵⁶ Hyrck 2003, 376–377.

Hyrck teki elämäntyönsä yhdistäessään teologian, psykoanalyysin sekä oman ja potilaidensa kokemukset halutessaan ymmärtää jumalankuvia ja niiden vaikutuksia ihmisen jumalasuhteeseen. Lopputuloksena oli suhteessa olon perusmielikuvien teoria (SPT), jota hän testasi väitöskirjassaan vuoden 1948 Kristinoppiin⁵⁷. Väitöskirjaan hahmottui viisi ihmisen sisäisen maailman vuorovaikutussuhteisiin pohjaavaa jumalankuvaa.⁵⁸ Väitöskirja *Mielen kuvat Jumalasta* (1995) herätti laajaa kiinnostusta, mutta toisaalta sitä pidettiin vaikeaselkoisena. Hyrck kirjoittikin myöhemmin niin sanotun kansanpainoksen väitöskirjastaan, vuonna 2003 julkaistun *Ihmismieli ja Jumala psykoanalyysin näkökulmasta*. Postuumisti julkaistu *Onko Jumala hyvä? Antaako psykoanalyysi vastauksen?* (2014) syvensi ja tiivistä aiempia julkaisuja.⁵⁹

Suhteessa olon perusmielikuvien teorian pohjalla on Melanie Kleinin (1882–1960) tunnetuksi tekemä objektisuhdeteoria. Hyrck kuvaa SPT:tä objektisuhdeteorian systematisoiduksi muunnelmaksi.⁶⁰ Objektisuhdeteorian kantava ajatus on, että ihminen on suhteessa elävä ja suhteessa oloon orientoitunut olento. Ihminen hakee suhteessa ololleen kohdetta, objektia. Pienen vauvan objektina, tai tarkemmin sanottuna objektirepresentaatioina, toimivat vanhemmat. Nämä representaatiot taas toimivat pohjana jumalarepresentaatioiden kehittymiselle.⁶¹

Kleinin mukaan lapsen varhainen, primääri objektisuhde on hänen psyykkisen olemassaolonsa perusta. Ihmisen sisäistä maailmaa hallitsee kaksi perustunnetta, viha ja rakkaus. Toisaalta sisäisen maailman kaksi peruspoolia ovat Kleinin mukaan ego sekä objekti. Äidin rinta on vauvan objekti – hyvä tai paha rinta. Tyydytyksen hetkellä vauva kokee objektinsa hyväksi, turhautumisen hetkellä äidin rinta on paha objekti, vihan kohde. Pieni vauva ei kykene yhdistämään näitä kahta objektia, hyvää ja pahaa, yhdeksi, vaan näkee ne erillisinä objekteina. Tästä seuraa *skitsoparanoidinen positio*, eräänlainen mustavalkoinen ajattelu hyvästä ja pahasta. Tämä on lapsen kehityksen varhaisin vaihe.⁶²

Kun vauva huomaa mielikuvissaan, että hyvä ja paha rinta eivät olekaan kaksi erillistä objektia vaan yksi ja sama äiti, vauva alkaa kokea Kleinin mukaan syyllisyyttä tuntemastaan vihasta äidin rintaa kohtaan. Tämä johtaa uuteen emotionaaliseen kehitysvaiheeseen,

⁵⁷ Vuoden 1948 Kristinoppi on piispa Eino Sormusen laatima esitys kirkon opista. Nykyisin käytössä oleva Kristinoppi on vuodelta 1999, ja sen on laatinut piispa Eero Huovinen työryhmineen. Nykyisin käytössä oleva Kristinoppi on nimeltään Katekismus. kts. Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto.

⁵⁸ Totro 2018, 13–14.

⁵⁹ Totro 2018, 50.

⁶⁰ Hyrck 1995, 46.

⁶¹ Hyrck 1995, 14–15.

⁶² Hyrck 1995, 29–33.

depressiiviseen positioon. Depressiivinen positio on edellytys sille, että ihminen ymmärtää itsensä erillisenä olentona. Tämä tapahtuu aikaisintaan noin puolen vuoden iässä. Ihminen ei kuitenkaan koskaan kykene täysin irrottautumaan skitsoparanoidisesta positioista. Mitä pidempään henkilö kykenee viipymään depressiivisessä positiossa, sitä terveempi hän on psyykkisesti. Skitsoparanoidiseen, mustavalkoiseen halkomiseen eli splittaamiseen ja pahan ulkoistamiseen taantuu jokainen ajoittain. Mikäli skitsoparanoidisesta positioista ei pääse ollenkaan eteenpäin, seurauksena voi olla huonoennusteinen psyykinen sairaus, esimerkiksi tunne-elämältään epävakaa persoonallisuus eli rajatilapersoonallisuus tai skitsofrenia.⁶³

Hyrck käyttää SPT:ssään egosta ja objektista nimityksiä subjekti ja objekti, ja skitsoparanoidisesta ja depressiivisestä positioista nimityksiä varhainen ja myöhäinen tila. Melanie Kleinin objektisuhdeteorian juuret ovat Sigmund Freudin viettiteoriassa. Freudin mukaan viettejä on perimmiltään kaksi, elämän- ja kuolemanvietti. Sisäisen maailmamme keskeisinä voimina toimivat siis Freudin mukaan libido ja aggressio, rakkaus ja viha, elämän- ja kuolemanhalu.⁶⁴

Vaikka Melanie Kleinin ajatukset subjektista (tai egosta) ja objektista ja sisäisestä hyvästä ja pahasta toimivat lähtölaukauksena Hyrckin teorialle, Hyrck täydensi teoriaansa muun muassa skotlantilaisen psykoanalyytikon W.R.D.Fairbairnin, D.W.Winnicottin sekä W.R.Bionin ajatuksilla. Fairbairnin mukaan ihmisen mielessä ei ole vain yhtä hyvää tai paha subjektia ja objektia, vaan niitä on useita. Winnicott kiinnitti huomiota siihen, että lapsen ja vanhemman välisen suhteen vinoumissa korjaaminen on äidin, subjektin tehtävä. Bion kehitti container-käsitteen, jolla hän tarkoitti äidin luontaista kykyä reagoida lapsen hankaliin tunteisiin, sisällyttää ne itseensä ja muokata sellaiseen muotoon, että lapsi ne kestää.⁶⁵

Näistä lähtökohdista Hyrck sovelsi sisäisen lapsen ja sisäisen aikuisen käsitteitä jumalankuvan muodostamiseen. Objektina toimii siis ihmisen jumalankuva, ja subjekti on ihminen itse.⁶⁶ Ihmisen jumalankuva vaihtelee paitsi objektin, myös subjektin position mukaan. Hyrck on määritellyt viisi objektia eli jumalankuvaa: *1.Houkuttaja 2.Hallitsija 3.Vetäytyjä 4.Vaatija ja 5.Parantaja*. Näistä Houkuttaja ja Hallitsija ovat varhaisen vaiheen jumalankuvia, ja Vetäytyjä, Vaatija ja Parantaja myöhäisen vaiheen objekteja. Varhaisessa tilassa subjektin rooli on joko *1.Riippuvainen* tai *2.Itseriittäinen*. Subjektille ei ole myöhäiselle tilalle erikseen rooleja.⁶⁷

⁶³ Hyrck 1995, 34–37.

⁶⁴ Hyrck 2003, 31–35.

⁶⁵ Hyrck 2003, 37–52.

⁶⁶ Hyrck 1995, 46–59.

⁶⁷ Hyrck 1995, 55–59.

2.2.3 Varhaisen tilan objektit, Houkuttaja ja Hallitsija

Varhaisessa tilassa (oraalinen vaihe) muodostuvat ensimmäiset mielikuvat, jotka toimivat lähtökohtana myöhemmälle kehitykselle. Tämän varhaisen vaiheen ensimmäinen objekti on Houkuttaja. Houkuttaja on aktiivisesti antava osapuoli, tyydytyksen täydellinen lähde. Riippuvainen subjekti saa Houkuttajalta kaiken tarvitsemansa, ja sulautuu yhteen objektinsa kanssa.⁶⁸ Mikäli subjekti on Itseriittoisessa positiossa, Houkuttaja saattaa näyttäytyä uhkaavalta. Defensiivisesti Itseriittoinen joko hylkää Houkuttajan tai pyrkii saamaan Houkuttajan hallintaansa.⁶⁹ Houkuttajaa vastaava myyttinen jumalhahmo on Magna Mater, suuri äiti.⁷⁰

Hallitsija-objektille tunnusomaista on vanhatestamentillinen vallankäyttö, voima ja kunnia. Hän on Herra Sebaot, joka vaatii subjektilta hierarkkista alistumista. Hallitsija on rajoittava, kontrolloiva, kiduttava, kostava ja moralisoiva. Riippuvainen subjekti nujertuu Hallitsijan voiman alla.⁷¹ Itseriittoisessa positiossa oleva subjekti sen sijaan suostuu Hallitsijan lain noudattajaksi, ja jopa idealisoi sen ikuisiksi erehtymättömäksi ohjenuoraksi. Lain kirjaimellinen toteuttaminen tuo Itseriittoiselle turvaa ja järjestystä. Itseriittoinen kokee olevansa yhtä Hallitsijan kanssa, joten hän ei ole nöyrä alamainen vaan kanssahallitsija.⁷²

2.2.4 Myöhäisen tilan objektit, Vetäytyjä, Vaatija ja Parantaja

Myöhäisen tilan kynnyksellä (genitaalinen taso) subjekti alkaa ymmärtää olevansa vastuussa omista impulsseistaan ja saa käsityksen erillisyydestään. Tällöin tapahtuu etäännyttäminen, jonka seurauksena muodostuu sekä Houkuttajan että Hallitsijan piirteitä sisältävä Vetäytyjä. Vetäytyjä suhtautuu subjektiin kiihkottomasti ja viileästi. Riippuvainen subjekti kaipaa epätoivoisesti Vetäytyjää, Itseriittoinen subjekti tekee Vetäytyjästä itselleen tarpeettoman.⁷³ Vetäytyjää vastaava myyttinen jumalhahmo on Summum Bonum.⁷⁴

Vaatija, Vanhurskas Tuomari, tarjoaa subjektille palvelijan roolia. Vaatija edellyttää palvelijaltaan nuhteettomuutta, ja se on Hallitsijan eräänlainen kesytetty muoto. Vaatija edellyttää Hallitsijan tavoin lain toteuttamista, mutta ei ole sadistinen vaan hyväntahtoinen. Riippuvainen subjekti murentaa itsetuntonsa ja luopuu tyydytyksestä päästäkseen vapaaksi

⁶⁸ Hyrck 1995, 66–69.

⁶⁹ Hyrck 1995, 82–90.

⁷⁰ Totro 2018, 58.

⁷¹ Hyrck 1995, 76–81; Totro 2018, 58.

⁷² Hyrck 1995, 93–98.

⁷³ Hyrck 1995, 107–115.

⁷⁴ Totro 2018, 58.

syllisyyden tunteesta ja ostaakseen itselleen turvaa. Itseriittoinen subjekti uhraa vapautensa Vaatijan hyväksynnän edessä päästäkseen moraalisesti korkealle tasolle, muita paremmaksi.⁷⁵

Parantaja eli Sijaiskantaja on integroitunut objekti. Se sisältää piirteitä sekä Houkuttajasta että Hallitsijasta. Parantaja on ensisijaisesti hoitava ja hoivaava, ja se muokkaa subjektin sietämättömiä mielensisältöjä siedettävämpään muotoon. Parantajan rakkauteen kuuluu myös rajoja ja pettymysten tuottamista.⁷⁶ Parantaja on kuin äiti, joka kestää lapsensa vihanpurkaukset kostamatta ja romahtamatta. Parantaja on ainoa objekti, joka on selvästi depressiivisessä positiossa. Parantajan muodostuminen edellyttää oidipaalutilanteen läpikäymistä ja realiteettien hyväksymistä. Parantaja on vastuullinen sisäinen vanhempi, joka korjaa subjektin haavoja.⁷⁷

Hyödynnän tutkimuksessani Hyrckin löytämiä jumalankuvia. Hyrck on rakentanut mallinsa pohjautuen teologiaan, psykoanalyysin teorioihin sekä omien potilaidensa kokemuksiin. Oma aineistoni on fiktiota, joten psykoanalyysi toimii tässä lähinnä taustoituksena, ja hyödynnän erityisesti loppupäätelmää, eli Hyrckin käsitystä ihmisen jumalankuvista. Hyrck itse testasi teoriaansa Kristinoppiin, ja teorian jumalankuvia on aiemmin tutkittu muun muassa Jeremian kirjaan ja lasten virsiin peilaten⁷⁸. Matti Hyrck on todennut, että SPT:tä voidaan soveltaa uskonnon ja psykoanalyysin lisäksi humanistisilla aloilla tarkasteltaessa esimerkiksi taidetta, koska koko inhimillinen kulttuuri voidaan nähdä ihmisen sisäisten mielikuvien heijastumana.⁷⁹ Tämän vuoksi katson, että SPT:n mukaisia jumalankuvia voi hyödyntää yhtä lailla populaarikulttuurituotteeseen yleistyksenä.

⁷⁵ Hyrck 1995, 116–127; Totro 2018, 58.

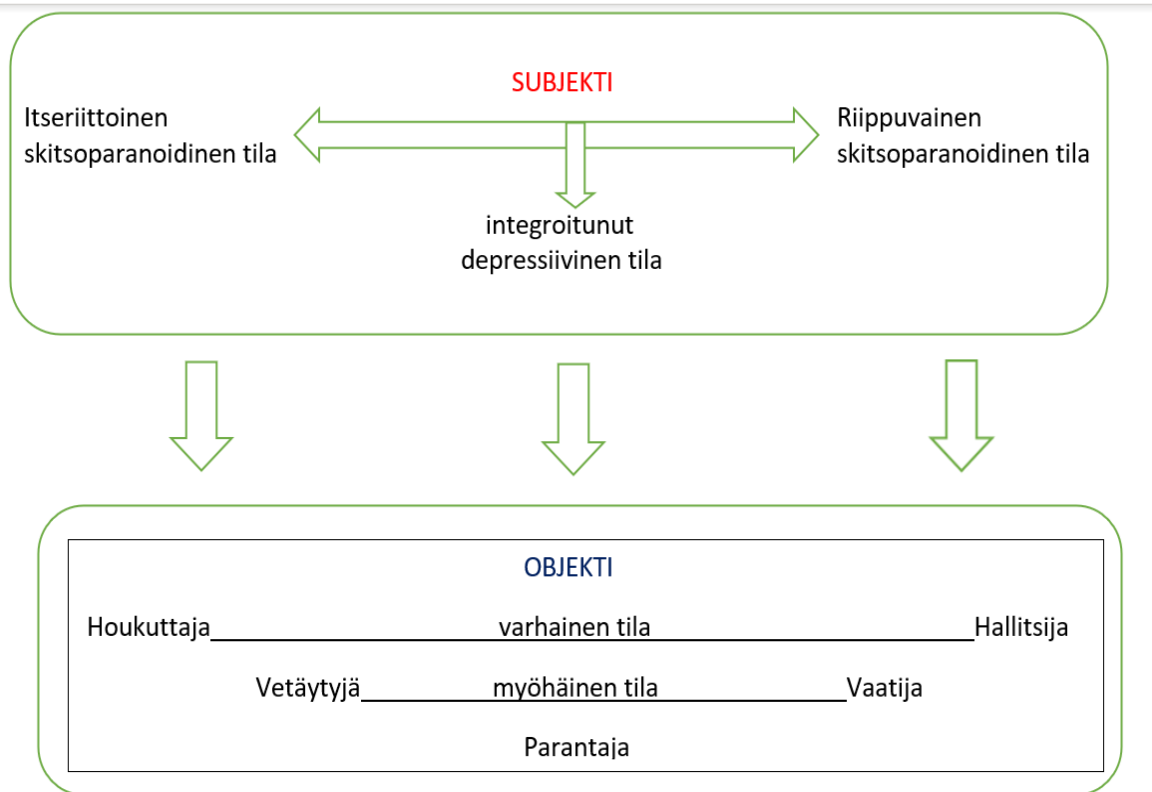
⁷⁶ Hyrck 1995, 127–138; Totro 2018, 58.

⁷⁷ Hyrck 2003, 54, 286–287.

⁷⁸ kts. esim. Laurila 2008 ja Pitkänen 2013.

⁷⁹ Hyrck 2003, 59–60.

Kaavio 1: Jumalankuvien positiot SPT:n mukaan

3. Valittu kansa -albumin jumalankuvat

Olen tutustunut aineistooni alun perin kuuntelemalla albumin useaan otteeseen läpi. Aineiston analyysiin käytin albumin lyriikoita tekstimuotoisena. Litteroituina lyriikoina käytin artistin omilta nettisivuilta löytyviä, albumin kansilehtiön kirjoitettuja kappaleiden sanoituksia välttääkseni mahdolliset väärinkuulemiset ja virheet. Kävin analyysivaiheessa läpi albumin lyriikat kappale kerrallaan. Pyrin löytämään teksteistä merkkejä siitä, millaisena kertoja kokee Jumalan, eli millainen jumalankuva kertojalla kappaleessa on. Osassa kappaleita jumalankuvia löytyi useampi, kuten ennakkokäsityksenikin oletti. Tyypittelin lyriikoiden kohdat, jotka viittasivat jumalakäsitykseen SPT-teorian mukaisesti jumalankuviin. SPT-teorian ulkopuolelle jääviä jumalankuvia en löytänyt, sen sijaan osa lyriikoista on monitahoisesti tulkittavissa, ja voi viitata useampaankin jumalankuvaan.

Erityisen silmiinpistävää analyysin edetessä oli se, että yksi ja sama jumalankuva voi näyttäytyä täysin erilaisena riippuen siitä, millaisessa positiossa kertoja itse on. Tämä on täysin SPT-teorian mukaista. SPT:n perusajatus on nimenomaan subjektin ja objektin välisessä vuorovaikutuksessa. Jumalankuva ei muotoudu ainoastaan objektin (Jumala) positioista, vaan myös subjektin (ihminen) positioista ja näiden kahden välisestä suhteesta.⁸⁰

⁸⁰ Hyrc 2003, 56–57.

Huomioitavaa on myös se, että vaikka jumalankuva olisi varhaisen vaiheen jumalakuva (eli Hallitsija tai Houkuttaja), tämä ei tarkoita SPT-teorian mukaan sitä, että subjekti olisi jäänyt pysyvästi varhaiselle kehitystasolle. Psykoanalyttisten teorioiden mukaan ihmisen varhaiset vuorovaikutussuhteet vaikuttavat läpi elämän, ja ihminen voi hetkittäin taantua varhaisen kokemusmaailmansa mukaisiin positioihin. Tällaisessa varhaisen tilan, eli skitsoparanoidisen position tilassa asiat näyttäytyvät mustavalkoisina, joko hyvänä tai pahana.⁸¹

Jumalankuvat jakaantuivat albumilla melko tasaisesti. Hallitsija-mielikuva näyttäytyi kolmessa kappaleessa, Houkuttaja neljässä, Vetäytyjä neljässä, Vaatija kolmessa ja Parantaja kolmessa kappaleessa. Hahmottelen analyysini selkeyden vuoksi näiden jumalankuvien mukaisesti. Sisennetyt lainaukset analyysissäni ovat kappaleiden lyriikoita. Nämä havainnollistavat lukijalle analyysini tuotoksen perusteita.

Taulukko 1. Jumalankuvien esiintyminen eri kappaleissa

	Hallitsija	Houkuttaja	Vetäytyjä	Vaatija	Parantaja
Kerran vuodes kirkkoon				x	
Valittu kansa	x	x			
Bailantai		x			
Häitä ja hautajaisii			x		
Pyhä kosketus		x			x
Jesse on mun frendi		x		x	
Pidä tunkkis	x		x		
Mistä minä tiedän			x		
Jumalan kämmenellä					x
Kahvia ja pullaa			x	x	x
Sit kun me kuollaan	x				

⁸¹ Hyrck 2003, 49; 387–392.

3.1 Hallitsija

Hallitsijamielikuva esiintyy Tuiskun albumilla kappaleissa *Valittu kansa*, *Pidä tunkkis* sekä *Sit ku me kuollaan*. Hallitsija on Herra Sebaot, valitun kansan suvereeni auktoriteetti, jonka perusarvot ovat valta, voima ja kunnia, ja juutalaiset (ja myöhemmin kristityt) ovat hänen valittu kansansa.⁸² Hallitsija vaatii subjektiltaan alamaisuutta, kyseenalaistamattomuutta ja ehdotonta kuuliaisuutta lakiensa alla.⁸³ Kappaleessa *Valittu kansa* jo kappaleen nimi viittaa siihen, että objektina toimii Hallitsija.

Valittu kansa -kappale on kuitenkin albumilla sikäli poikkeuksellinen, että kertoja itse vaikuttaisi olevan Hallitsijan positiossa. Kertoja ei kuitenkaan ole objekti, Jumala, vaan subjekti, ihminen, joka on riistänyt Hallitsijan auktoriteetin itselleen. Subjekti itse on siis asettanut itsensä objektin, Jumalan asemaan. SPT-teorian mukaisesti Itseriittävä subjekti voi käydä hierarkkista valtataistelua Hallitsijan kanssa. Mikäli Itseriittävä subjekti voittaa tämän taistelun, Itseriittävä ihminen riistää väkisin objektin vallan itselleen. Tätä kutsutaan SPT:ssä maaniseksi hybrikseksi.⁸⁴ *Valittu kansa* -kappale kuvaa tätä Hallitsijan ja Itseriittävän välisen valtataistelun lopputulosta, jossa Itseriittävä subjekti on ottanut itselleen Hallitsijan vallan.

Valittu kansani kuunnelkaa, Antti Tapani teidät pelastaa. Teidän ei tarvii ku polvistuu, avata napit ja avata suu. [...] Hallelujah, kápälät ylös, sä seuraat mua. Hallelujah, sukkikset alas, mä siunaan sua. Omilla aivoilla ei tarvii miettiä mitään ku tottelet Anttii. Hallelujah, valittu kansani, amen, amen, amen, - madafakin' amen.⁸⁵

Kappaleessa on viitteitä sadistisesta, alistavasta ja seksuaaliseen väkivaltaan taipuvaisesta Hallitsijasta, joka nöyryyttää muita määräämällä polvistumaan itsensä edessä, laskemaan sukkahousut sekä avaamaan napit ja suu. Hallitsijan roolin ottanut Itseriittävä subjekti arvostaa valtaa, voimaa ja myös väkivaltaa. Riippuvaisia alamaisiaan se kohtelee häpäisevästi ja kiduttaen.⁸⁶ Seksuaalisuus ei ole Hallitsijalle nautinnon vaan vallan ja väkivallan väline. Hallitsijan laki on ehdoton ja sitä ei sovi kyseenalaistaa: ”omilla aivoilla ei tarvii miettiä mitään ku tottelet”. Hallitsijan puhetapa alamaisilleen on käskyttävä, eikä siinä ole rakkaudellista armoa. Pelastus tapahtuu ainoastaan kaikkiin Hallitsijan käskyihin alistumalla. Hyrckin mukaan Hallitsijan roolin ottanut Itseriittävä ihminen nauttii siitä, että voi pilkata,

⁸² Hyrck 2003, 147; Totro 2018, 65. Valittu kansa -termillä tarkoitetaan Jumalan valitsemaa erityisryhmää. I Mooseksen kirjan mukaan juutalaiset ovat Jumalan valittu kansa, mm. Apostolien tekojen mukaan valittu kansa ovat kristityt. kts. esim. I Moos.12:1–3, I Moos.22:16–18, Ap.t.15:7–18.

⁸³ Hyrck 1995, 93–95.

⁸⁴ Hyrck 1995, 101–103.

⁸⁵ Tuisku 2020, kappale 2.

⁸⁶ Hyck 1995, 101–103.

kiduttaa ja raiskata heikompiiaan⁸⁷. Tässä kappaleessa jumalankuva on siis Hallitsijamielikuva, jonka roolin subjekti on kaapannut itselleen.

Pidä tunkkis -kappaleessa Hallitsija näyttäytyy myös sadistina, joka nauttii subjektin kärsimyksistä. Toisin kuin *Valitussa kansassa*, kertoja eli subjekti ei kuitenkaan ole lähtenyt valtataisteluun Hallitsijaa vastaan, vaan on riippuvaisessa positiossa suhteessa Hallitsijaan. Riippuvainen ei kykene irrottautumaan sadistisesta Hallitsijasta, koska hänen olemassaolonsa riippuu objektista. Valtaa ja voimaa arvostava Hallitsija pitää Riippuvaisen tarvitsevuutta ja heikkoutta vastenmielisenä. Tästä Hallitsijan ja Riippuvaisen suhteesta SPT käyttää nimitystä häpäisevä paranoia. Subjekti kokee täydellistä arvottomuutta pilkkaavan Hallitsijan edessä, mutta ei kykene irrottautumaan tilanteesta.⁸⁸

Ehket tahdo mua neuvoa, ku haus Kempaa on kattoo vaan ku tunaroin. Nautit kaljaa ja popcornia ja kiksit saat kun lapses yössä haparoi.⁸⁹

Pidä tunkkis -kappaleessa subjekti kaipaa objektin huomiota kipeästi, mutta kokee, että objekti valitsee jättää subjektin avuntarpeen huomiotta. Sen sijaan Hallitsija-objekti seuraa Riippuvaisen subjektin kärsimyksiä kuin komediaelokuvaa, viihdyttäen itseään subjektin vastoinkäymisiä seuraamalla huvittuneena.

Sul on varmaan paljon muita bisneksii, tai sitten sä vain naurat paksuun partaas taas kun kaadun asfalttiin.⁹⁰

Pidä tunkkis -kappaleen nimi on uhmakas. Riippuvainen ei osaa uhmata Hallitsijaa, joten subjektin täytyy asettaa itsensä Itseriittoiseen positioon, ennen kuin voi osoittaa uhmaa objektille. Itseriittoinen pyrkii irrottautumaan Hallitsijasta voimakkain sanakääntein:

Ihan kuule tiedoks Suuri Johtaja, mulla alkaa vähitellen usko loppua. [...] Pidä tunkkis ja haista huilu!⁹¹

Itseriittoisen uhma ei kuitenkaan kannu kappaleessa loppuun asti. Hallitsijan voima on ylivoimainen, ja kosto kauhea. Niinpä Itseriittoinen subjekti joutuu alistumaan jälleen Riippuvaisen asemaan ja nöyrytyksensä Hallitsijan edessä:

Eiku sori anteeks, en mä tarkota olla sulle ilkeä tai polttaa siltoja.⁹²

⁸⁷ Hyrck 1995, 103.

⁸⁸ Hyrck 1995, 77–81.

⁸⁹ Tuisku 2020, kappale 7.

⁹⁰ Tuisku 2020, kappale 7.

⁹¹ Tuisku 2020, kappale 7.

⁹² Tuisku 2020, kappale 7.

Tässä tulee jälleen esiin se, että Riippuvaisen olemassaolon edellytys on suhde objektiin. Riippuvainen subjekti pelkää uhmallaan karkottavansa objektinsa, ja alistuu pyytämään anteeksi, jottei objekti hylkäisi häntä. Riippuvaiselle sadistinenkin objekti on parempi, kuin ei objektia ollenkaan. Sen vuoksi Riippuvainen pelkää ennen kaikkea siltojen lopullista polttamista. Välien katkaisu objektiin merkitsee samalla subjektin tyhjiin raukeamista, täydellistä kadotusta ja olemattomuuden tilaa⁹³.

Hallitsijan rooliin voi suhtautua monella tavalla. Mikäli subjekti on Itseriittoinen mutta ei päätä lähteä taistelemaan vallasta Hallitsijan kanssa kuten *Valitussa kansassa*, Itseriittoinen voi valita myös hierarkkisen symbioosin. Tällöin Itseriittoinen suostuu Hallitsijan lain noudattajaksi ja jopa idealisoi lain. Itseriittoinen pitää hierarkkisen symbioosin tilassa Hallitsijan lakia ikuisena ja velvoittavana, mutta myös erehtymättömänä harmonisena järjestyksenä. Tällainen hierarkkinen symbioosi tuottaa subjektille mielihyvää: kyse on järjestyksestä, struktuurista sekä pelastuksen lähteestä. Tällainen Itseriittoinen, symbioosissa Hallitsijan kanssa elävä subjekti mieltää itsensä enemmänkin Hallitsijan toveriksi kuin alamaiseksi. Itseriittoinen idealisoi Hallitsijan kaikkivoipaa valtaa ja luovuttaa samalla kaiken vastuunsa Hallitsijan käsiin. Itseriittoinen, symbioosissa elävä subjekti saa turvallisuuden tunnetta siitä, Hallitsijan kaikkivoipuus ja Hallitsijan lain toteuttaminen takaavat subjektille lopulta luvattun maan. Subjekti luopuu maallisista houkutuksista kuolemanjälkeisen autuuden toivossa.⁹⁴

Tällaisesta symbioottisesta Itseriittoinen – Hallitsija -suhteesta kertoo kappale *Sit ku me kuollaan*. Kappaleessa kuvataan maanpäällisen elämän arkisia vastoinkäymisiä, joilla ei kuitenkaan ole merkitystä kertojalle, koska palkinto odottaa tuonpuoleisessa. Subjekti on päättänyt kärsiä maallisen vaelluksensa läpi torjuen houkutuksia ja noudattaen Hallitsijan lakeja, koska lupaus tuonpuoleisesta autuudesta korvaa kaiken maallisen kurjuuden moninkertaisesti.

Elämä on tuskaa, tuskaa, tuskaa. Joka päivä astun koirankakkaan. Koko ajan lehdenmyyjät soittaa. Kuka jaksaa? Kuka tätä jaksaa? Nytkin sata finniä puskee ottaan. Kohta tohon kynnykseen lyön varpaan. Heti jos on hetken verran hauskaa, tulee turpaan, aina tulee turpaan. Mut se helpottaa kun aatella voi kuolemaa. Oi en malta oottaa et mut haudataan! Kuoppaan pääsen vihdoon viimein maatumaan. Kunnon bailut alkaa sit ku me kuollaan, sit ku me kuollaan. Huikeaa! Aijai kun me päästään veivit heittäämään! Mummo ja pappa tarjoo juomaa viileää. Enkelkuoro laulaa sit ku me kuollaan, sit ku me kuollaan.⁹⁵

⁹³ Hyrc 1995, 79.

⁹⁴ Hyrc 1995, 95–97.

⁹⁵ Tuisku 2020, kappale 11.

Kappaleessa kertoja haaveilee kuolemasta ikuisena autuutena, joka mitätöi maalliset vastoinkäymiset. Maallisia nautintoja tarjoaa Houkuttaja-objekti, mutta Hallitsijan kanssa symbioosissa elävä subjekti torjuu Houkuttajan houkutukset. Itseriittoinen subjekti uskoo Hallitsijan voiman avulla pääsevänsä eroon Houkuttajan tyydytyksien kiusauksista, ja vaihtaa mielellään Houkuttajan nautinnot arkisiin vastoinkäymiin, kunhan vain lopulta odottaa ikuinen palkkio.⁹⁶

Hyrckin mukaan hyvä esimerkki kollektiivisesta riippuvaisten hallitsijamielikuvasta löytyy 1930 -luvun Saksasta. Hitlerin iskulause ”Ein Reich, ein Volk, ein Führer” eli yksi valtakunta, yksi kansa, yksi johtaja kuvaa Hallitsijan ja Riippuvaisen suhteen ulottuvuuksia.⁹⁷ Kuten Natsi-Saksassa, myös Hallitsijamielikuvaan sitoutunut Riippuvainen luottaa yhteen suureen johtajaan, uskoo olevansa valittua kansaa ja pääsevänsä lopulta ikuisen valtakuntaan. Onkin kuvaavaa, että Hallitsijamielikuvasta kertovissa kappaleissa käytetään sekä termiä Suuri Johtaja (kappaleessa *Pidä tunkkis*) että Valittu kansa (kappaleessa *Valittu kansa*). Tuonpuoleista valtakuntaa ei suoraan mainita, mutta kappale *Sit ku me kuolla*an viittaa vahvasti tuonpuoleiseen todellisuuteen, kuoleman jälkeen löytyvään ikuisen luvattuun maahan.

Pidä tunkkis -kappaleessa käytetty nimitys Suuri Johtaja lienee myös suora viittaus diktatuuriin tai absoluuttiseen monarkiaan. Pohjois-Korean johtajan, samoin kuin edeltäjiensäkin, yksi virallisista titteleistä on Suuri Johtaja. Pohjois-Korean johtajuus perustuu henkilökulttiin ja johtajan absoluuttiseen valtaan.⁹⁸ Mikäli jumalakuva vertautuu maailman suljetuimman valtion yksinvaltiaaseen, kyseessä on Hallitsijamielikuva.

3.2 Houkuttaja

Houkuttajamielikuva Jumalasta löytyy neljältä albumin kappaleelta. Nämä kappaleet ovat *Valittu kansa*, *Bailantai*, *Pyhä Kosketus* sekä *Jesse on mun frendi*. Houkuttaja on aktiivisesti antava, täydellisen tyydytyksen tarjoava ehtymätön lähde. Riippuvainen subjekti saa Houkuttajalta kaiken tarvitsemansa jo ennen kuin se osaa niitä edes pyytää. Varhaisessa vuorovaikutuksessa tämä vastaa vastasyntyneen ja äidin suhdetta, jossa vastasyntynyt uskoo äidin olevan vain omien tarpeidensa tyydyttävä, eikä käsitä äidin erillisyyttä. SPT:ssä tätä suhdetta kutsutaan sulauttavaksi symbioosiksi.⁹⁹

⁹⁶ Hyrck 1995, 97.

⁹⁷ Hyrck 2003, 153.

⁹⁸ Pohjois-Korean johtajan asemasta tarkemmin, kts. esim. Lim 2015.

⁹⁹ Hyrck 1995, 66–69.

Valittu kansa -kappaleessa todettiin olevan Hallitsijamielikuva, mutta kappaleesta löytyy myös Houkuttaja. Tämä Houkuttaja tarjoaa Riippuvaiselle kaiken tarvitsemansa, nautinnon, tyydytyksen ja pelastuksen ilman, että Riippuvaiselta vaadittaisiin omaa vastuuta mistään. Houkuttaja viekoittelee seuraajiaan tarjoamalla täysin vastuuvapaata nautintoa.

Synnit on annettu anteeksi, lääkkeet on maksettu valmiiksi. Vapaasti senkun nyt sählääte, Antti ei helveti tuomitse.

Eikä sun tarvitse huolestuu, ihmiset korkeintaan loukkaantuu. Vaik tosi hölmösti käyttäydyt, kukaan ei kuitenkaan kuole nyt. Juu että annapa mennä vaan, kaiken sun sikailun anteeks saat. Lampaani olette turvassa Antti Tapaninne polvella.¹⁰⁰

Kohta ”eikä sun tarvitse huolestuu, ihmiset korkeintaan loukkaantuu” kuvaa Houkuttajan ja Riippuvaisen täydellistä symbioosia, jossa ei ole muille ihmisille tilaa. Symbioosissa elävät Houkuttaja ja Riippuvainen kokevat molemmat itsensä täydellisen hyväksi, eivätkä siedä minkäänlaisia ulkopuolisia häiriötekijöitä, kuten muita ihmisiä loukkaantumaan heidän suhteestaan tai teoistaan.¹⁰¹ Riippuvainen saa myös tehdä mitä haluaa, Houkuttaja ei tuomitse, koska tässä symbiootissa suhteessa ei ole olemassa rangaistuksia tai kurjuutta, ainoastaan hyvyttä ja tyydytystä. Houkuttaja ei voisikaan tuomita Riippuvaista, koska Houkuttaja on mustavalkoisesti pelkän hyvän antaja, eikä Riippuvaisella ole omaa erillistä identiteettiä, jota voisi vastuuttaa.

Koska kyseessä on sulauttava symbioosi, Riippuvainen ja Houkuttaja ovat yhtä. Tämä saattaa kuitenkin johtaa siihen, että Riippuvaisesta tulee Itseriittoinen, eikä hän koe enää tarvitsevansa Houkuttajaa objektikseen imettyään Houkuttajastaan irti kaiken nautinnon.

Nyt subjektista tulee itsestään kaikkivoipa. Tätä tilannetta kutsutaan SPT:ssä nimellä maaninen hallinta.¹⁰² Maaninen hallinta tarjoaa mahdollisuuden siihen, että subjekti (tässä tapauksessa kertoja, ”Antti Tapani”) voi luvata kaikki maailman nautinnot – Houkuttaja on alistettu ja hänen lahjansa varastettu omaan käyttöön.¹⁰³ Yhteenvetona voidaan siis todeta, että kappaleessa *Valittu kansa* subjekti siis ottaa Jumalan aseman, mutta koska subjekti on mustavalkoisessa skitsoparanoidisessa eli varhaisessa tilassa, hänen roolinsa Jumalana heittelee sadistisen Hallitsijan ja kaiken nautinnon ehtymättömänä lähteenä toimivan Houkuttajan välillä. Kertoja ei osaa sulauttaa näitä rooleja yhteen, vaan on joko kaiken tuhon tai kaiken onnen antaja, ja hänen mielialansa vaihtelevat täysin mielivaltaisesti.

¹⁰⁰ Tuisku 2020, kappale 2.

¹⁰¹ Hyrc 1995, 68.

¹⁰² Hyrc 1995, 86.

¹⁰³ Hyrc 1995, 86–90.

Kappaleessa *Bailantai* jumalankuva on hyvin suoraviivaisesti Houkuttaja. *Bailantaissa* jokainen päivä on juhlapäivä:

Meil on täällä aina bailantai, ai ai ai!

Maanantai – bailantai! Tiistai – bailantai! Keskiviikko, torstai – bailantai! Perjantai – bailantai! Lauantai on lauantai ja sunnuntai ai ai ai!¹⁰⁴

Houkuttaja kirjaimellisesti houkuttelee subjektia nautintojensa äärelle:

Tule vaan, tule vaan, sä kuulet musa soi, sitä päin, sitä päin nyt ryömi juuri noin!¹⁰⁵

Houkuttaja tarjoilee pelkkää hyvää ja vastauksen kaikkiin ongelmiin. Jälleen subjektin tekemisillä tai tekemättä jättämisillä ei ole merkitystä, Houkuttaja ei moralisoi.

Jos huoli on niin eipä huolta, me sutki kuntoon hoidetaan. Jos surku on niin eipä surra, sä kyllä pääset tanssimaan.

Kuuntele nyt ilosanoma, tänään on bailantai.

Tääl saa lohtuu, tääl sun kaikenlaiset huolet haihtuu. Aina bailantina pääsee messuun, meidän seurakuntaan kaikki kuuluu.

Jos aamulla on huono olla, niin sellainenkin korjataan ku täältä saa myös ehtoollista ja siin on suolat kohillaan.¹⁰⁶

Bailantaissa ei ole subjektin näkökulmaa, kertoja ei siis ota kantaa siihen, miten suhtautuu Houkuttajan houkutuksiin. Olennaista jumalankuvan kannalta kappaleessa on se, että Houkuttaja lupaa tyydytyksen kaikkiin ongelmiin ilman subjektin omaa roolia.

Tämä erottaa Houkuttajan Parantajasta. Parantajakin tarjoaa lohtua ja helpotusta, mutta myös subjektin omaa vastuuta teoistaan, rajoja ja erillisyyden kokemusta objektista. Näitä Houkuttaja ei voi tarjota.

Kristinuskossa Jeesuksen elämä, opetukset, kuolema ihmisten syntien vuoksi ja ylösnousemus ihmiskunnan pelastamiseksi ovat yhtä kuin evankeliumi, ilosanoma.

Bailantaissa ilosanomalla ei kuitenkaan ole mitään tekemistä Kristuksen lunastustyön kanssa. Houkuttajan ilosanoma on se, että ihminen voi juhlia tässä hetkessä päivästä toiseen ilman seuraamuksia tai vastuuta. Sanat messu ja seurakunta viittaavat *Bailantaissa* juhlatapahtumaan ja juhlivien yhteisöön. Jopa sakramenttina pidetty ehtoollinen muutetaan

¹⁰⁴ Tuisku 2020, kappale 3.

¹⁰⁵ Tuisku 2020, kappale 3.

¹⁰⁶ Tuisku 2020, kappale 3.

Bailantaissa tarkoittamaan krapula-aamun suolatasapainon korjaavaa aamiaista. *Bailantain* jumalakuva on siis tässä hetkessä välittömän tyydytyksen antava, kaikkiin tarpeisiin vastaava Houkuttaja.

Myös *Pyhä kosketus* -kappaleen objektimielikuva on yliluonnollisen hyvä. Subjekti kaipaa kappaleessa Houkuttajan täydellistä hyvää kokeakseen itse täyttymystä:

Mä, mä haluan olla elossa ja löytää täyttymyksen tässä kehossa. Miten sä voitki tuntea mut paremmin ku mä ja tietää, mitä mulle pitää tehdä.¹⁰⁷

Suhde Houkuttajaan on symbioottinen, eikä subjekti ole olemassa ilman objektiaan.

Miten mä oon selvinny ees ilman sua? Ensimmäistä kertaa haluan antautua, koske mua, voi Luoja¹⁰⁸, koske.¹⁰⁹

Suhde Houkuttajan kanssa on myös hurmoksellinen. Koska Houkuttaja tarjoaa tyydytyksen kaikkiin tarpeisiin, subjekti voi vain nauttia täydellisestä mielihyvästä.

Sä oot ku taivaasta tullu, ja maa allani pyörii, pyörii, pyörii...

Melkein liian hyvää kun sä kosket mua, maailman ihmeet alkaa avautua. Siin on jotain pyhää kun sä kosket mua.

Mikään muu ei voi tuntua niin hyvältä kuin sä¹¹⁰

Hyrck kuvaa kahden ihmisen välistä rakastumista Houkuttaja-Riippuvainen -suhteeksi, jossa rakastuneet voivat kokea sekä itsensä että toisensa molempiin rooleihin. Riippuvainen toteaa, ettei voi elää ilman rakastettuaan, ja Houkuttaja kokee mielihyvää ja omanarvontunnon kohoamista Riippuvaiselta saamastaan huomiosta. Tällaisessa rakastumisen alkuvaiheessa Houkuttaja-Riippuvainen -suhde on myös muut ulossulkevan symbioottinen.¹¹¹ Tämä vahvistaa osaltaan käsitystä siitä, että *Pyhä kosketus* voi olla yhtä lailla rakkauslaulu kahden ihmisen rakastumisesta, kuin kuvaus siitä, miten ihminen löytää itselleen objektin, Jumalan.

Eroottisen rakkauden rinnastaminen jumalasuhteeseen ei ole uusi keksintö. Raamatun kirja Laulujen laulu on kokonaisuudessaan eroottisävytteinen ylistys rakkaudelle. Eroottisen rakkauslaulun päätyminen Raamatun kaanoniin on ollut pohdinnan aiheena lukemattomissa

¹⁰⁷ Tuisku 2020, kappale 5.

¹⁰⁸ Tuiskun verkkosivuilla lyriikat ovat kokonaisuudessaan versaalikirjaimin, joten ei ole tiedossa, onko kyse Luojusta isolla alkukirjaimella vai huudahduksesta tai sanonnasta ”Voi luoja”. Tämä on uskoakseni tarkoituksella jätetty tulkinnanvaraiseksi, kuten koko kappale, jonka voi tulkita yhtä lailla ihmisten väliseksi rakkauslauluksi kuin Jumalalle kohdistetuksi ylistyslauluksikin.

¹⁰⁹ Tuisku 2020, kappale 5.

¹¹⁰ Tuisku 2020, kappale 5.

¹¹¹ Hyrck 2003, 70–71.

Raamatun kommentaareissa. Laulujen laulua on pyritty tulkitsemaan enimmäkseen allegorisesti, mutta osa kommentaareista on päätyntä siihen, että tulkinta tulisi tehdä kirjaimellisesti, nimenomaan ihmisten välisestä rakkaudesta kertovana kirjana.¹¹² Yksittäistä rakkauslaulua keskellä uskontoteemaista albumia voidaan tämän perusteella pitää myös suorana referenssinä Laulujen laulun rooliin Raamatun kaanonissa.

Pyhä kosketus -kappaleessa esiintyy siis Houkuttajamielikuva, jolle Riippuvainen subjekti antautuu täysin. Toisin kuin *Bailantaissa*, *Pyhässä kosketuksessa* jumalankuva ei ole kuitenkaan yksioikoisesti pelkästään Houkuttaja, vaan jumalankuva on osittain myös Parantajan muotoinen. Tästä kerron tarkemmin kappaleessa 3.5.

Jesse on mun frendi on *Valitun kansan* lisäksi toinen kappale, jossa kertoja on riistänyt objektiltaan vallan. SPT:n mukaan eräs vuorovaikutuksen muoto on introjisointi, jossa ihminen ottaa ulkoiselta objektiltaan ominaisuuksia. Näin ollen subjekti alkaa nähdä itsensä uudessa valossa, ja koko persoonallisuus saattaa muuttua.¹¹³ *Jesse on mun frendi* kuvastaa subjektiä, joka on haalinut jumalankuvaltaan itselleen sopivat ominaisuudet. Kuten aiemmin on todettu, menestysteologia pohjaa siihen, että Jumalan valittuna subjekti saa samankaltaisen vallan kuin Jumalalla, jota on lupa hyödyntää omaan menestykseensä. *Jesse on mun frendi* kuvaa sitä, miten Houkuttaja-Jumalan täydellisen hyvät ominaisuudet on valjastettu omaa etua varten. Koska Houkuttaja ei tuomitse, arvostele tai moralisoi, Houkuttajan täydellisyyden ominut subjekti voi käyttäytyä miten haluaa ja saada silti kaiken haluamansa.

Voin tuhoo yhen planeetan ja jatkaa juhlintaa ku Jesse meikämandoliinin kyllä backuppaa.¹¹⁴

Jesse viittaa tarkoituksellisen monimielisesti tässä Jeesukseen. Subjekti on kappaleessa Jeesuksen lähipiiriä, niin läheinen ystävä, että kutsuu Jeesusta jo kaverillisesti lempinimellä Jesse. Lähipiiriin kuuluvana subjekti saa erivapauksia, mainetta ja menestystä. Houkuttajan ja Riippuvaisen väliselle suhteelle on ominaista, että luodaan selvä raja sisä- ja ulkopiirin väliin. Sisäpiiriläiset saavat kaiken hyvän, ovat tosiuskovia ja lunastavat ikuisen elämän, kun taas ulkopuolelle jääville ei jää mitään hyvää.¹¹⁵

Köyhille ja kipeille nyt ei oo sori tilaa, mut jos sä näytät hyvältä, Jesse sutkin seivaa.¹¹⁶

¹¹² Kts. esim. Barbiero 2011.

¹¹³ Hyrc 1995, 52.

¹¹⁴ Tuisku 2020, kappale 6.

¹¹⁵ Hyrc 2003, 85.

¹¹⁶ Tuisku 2020, kappale 6.

Kappaleessa Jesse on kaiken yltäkylläisyyden antaja, kuten Houkuttajalle on ominaista.

Jesse on mun frendi, la-la-la-la-la-laa, ai et on hieno hengata niin hienon miehen kaa. Aina kun on bileet niin Jesse kustantaa, lärvilauta pöytään ja sit me nautitaan.

Tännepäin, jonoon vaan, täältä taivaspaikat irtoaa ja samoilla lipuilla kaksi maksutonta juomaa saa.

Portit aukee, eiks oo hienoo päästä Jessen piireihin. Jesse tarjoo salmarii...¹¹⁷

Vaikka sisäpiiriläisille Houkuttaja tarjoaa pelkkää hyvää, kappaleen jumalankuva ei ole pelkästään ehtymättömän tyydytyksen lähde. Kertoja omii itselleen paitsi Houkuttajan, myös Vaatijan ominaisuuksia.

3.3 Vaatija

Vaatija on Hallitsijan kesytetty muoto. Vaatija, kuten Hallitsijakin, edellyttää subjektilta nuhteettomuutta, mutta Vaatija ei pyri subjektin nujertamiseen ja häpäisemiseen eikä käytä valtaa alistamisen välineenä. Sen sijaan Vaatija näkee oman lakinsa hyvyyden lähteeksi ja pyrkii saamaan subjektin erilliseksi, vastuuntuntoiseksi yksilöksi.¹¹⁸ Subjekti voi suhtautua Vaatijan vaatimuksiin kahdella tavalla, depressiivisesti tai maanisesti. Depressiivinen suhtautuminen johtaa subjektin ymmärrykseen omasta vastuustaan, ja se sisältää syyllisyyden tunteita omasta tuhoavuudestaan. Maaninen suhtautuminen taas on puolustautumismenetelmä, jossa subjekti pyrkii olemaan hyvä omassa kaikkivoipuudessaan ja mitätöidä syyllisyyden tunteensa piittaamattomalla käytöksellään.¹¹⁹

Valittu kansa -albumilla Vaatijamielikuva löytyy selvästi kahdessa tapauksessa, *Jesse on mun frendi* sekä *Kerran vuodes kirkkoon* -kappaleista. Molemmissa tapauksissa jumalankuva vaatii jotain ja subjekti ymmärtää, että objektilla on jotain vaatimuksia, mutta suhtautuminen vaatimuksiin on Itseriittoisen ylimielistä. *Jesse on mun frendi* -kappaleessa jopa niin ylimielistä, että subjekti katsoo voivansa asettua itse Vaatijan asemaan ja määrätä muille vaatimuksia, tässä tapauksessa rahaa ja tyyliä, jotta pääsy taivaspaikoille avautuu muillekin.

Ja tietenkin voin esitellä Jesselle myös teidät, mut sitten jotain tyylikästä täytyis olla päällä.

No tietty Jessen klubille te pääsette myös sisään, mut ensin pienen kolehdin mä jokaiselta kerään. Ilmaiseksi sori ei oo asiaa tähän jengiin, mut näytä pankkikorttias ja Jesse ottaa syliin.¹²⁰

¹¹⁷ Tuisku 2020, kappale 6.

¹¹⁸ Hyrc 1995, 119–120.

¹¹⁹ Hyrc 1995, 120–121.

¹²⁰ Tuisku 2020, kappale 6.

Tässä kappaleessa kertojan jumalankuva on eräänlainen hybridimalli Houkuttajasta ja Vaatijasta. Jumalalla on kyllä yltäkylläisyyttä, hurmosta ja nautintoja tarjolla kuten Houkuttajalla, mutta toisin kuin Houkuttajalla, myös vaatimuksia. Kertoja ratkaisee oman syyllisyytensä Vaatijan edessä sijoittamalla puutteensa muihin ihmisiin, ja asettumalla itse Vaatijan asemaan eräänlaiseksi Jumalan assistentiksi. Itseriittoinen kokee itsensä Vaatijan edessä muita paremmaksi ihmiseksi.¹²¹

Kerran vuodes kirkkoon -kappaleen subjektilla syyllisyys näkyy selvemmin kuin *Jesse on mun frendi* -kappaleen subjektilla. Kertoja tietää Vaatija-Jumalan edellyttävän nuhteettomuutta ja ymmärtää, ettei voi täyttää Vaatijan odotuksia. Subjekti tekee toistuvasti syntiä ja kokee siitä moraalista kriisiä. Lievittääkseen syyllisyyttään hän käy kerran vuodessa kirkossa pyytämässä syntejään anteeksi. Tästä tosin seuraa se, että koska Vaatija on antanut anteeksi, subjektin moraalit löystyy ja uusien syntien tekeminen aiheuttaa entistä vähemmän syyllisyyttä – antaahan Vaatija kuitenkin jälleen ensi kerralla anteeksi, kunhan subjekti tunnustaa tekonsa ja katuu.¹²²

Hyvä kirkkoherra, rukoile mun puolest, ku emmä jaksa näistä synneistä kantaa ku puolet. Vähän morkkis, kunpa se lähtis. Minkä sille voin et mä oon vähä villi kännis? Koitan olla kunnan poika, kiitti tästä, nähdään ensi vuonna – sama aika.¹²³

Kappaleen subjekti on toistanut samaa syyllisyyden ja anteeksipyynnön kaavaa niin usein, että Vaatijan vaatimukset eivät lopulta enää tunnu kovinkaan pahoilta. Aluksi Riippuvainen ja syyllisyyttä kokenut subjekti siirtyy hiljalleen Itseriittoiseen positioon. Tässä vaiheessa Vaatijan vaatimuksilla ei ole enää juurikaan väliä, vaan subjekti puolustautuu syyllisyyttään vastaan piittaamattomalla tavalla ja pyrkii olemaan kohtaamatta omia syyllisyydentunteitaan. Depressiivinen suhtautuminen muuttuu maaniseksi suhtautumiseksi. Subjektin anteeksipyyntö ei ole enää pyyteetöntä eikä rakkaudellista, vaan eräänlainen syyllisyyden vaientava rituaali, joka oikeuttaa jatkossakin toimimaan omien viettien mukaisesti.¹²⁴ Samalla subjekti alkaa vähätellä omia syntejään ja vakuutella olevansa kuitenkin nuhteettomuuden tiellä – ainakin jollain tapaa. Ainakaan kertojan synnit eivät ole sieltä pahimmasta päästä, hän järkeilee. Kertoja vakuuttaa, ettei ole ateisti, ja huomauttaa kirkossa Vaatijaa siitä, että itse asiassa hänen synnintuntonsa kuuluu Vapahtajan kannettavaksi eikä subjektin itsensä.

¹²¹ Hyrcck 1995, 127.

¹²² Hyrcck 1995, 122.

¹²³ Tuisku 2020, kappale 1.

¹²⁴ Hyrcck 1995, 120–121.

Mä meen kerran vuodes kirkkoon, huudan Herran huonees bingo! Otan sen verran, mitä mahtuu omatuntoon. On tää laiffi vaan niin helppoo, voit sä uskoo? Mä en tapa, mä en varasta, mut kerran saatoin toisen kultaa nusasta, en tunnusta... Mun puhdasta sydäntä ei voi tahrata. Vapahtaja kantaa mun puolest risti, mä en oo ateisti. Sitä paitsi ei se ollu vakavaa, tehtiin se salassa, ei siitä kukaan tietää saa.¹²⁵

Kappaleen edetessä subjektin defenssit voimistuvat entisestään. Samalla kun syntien määrä lisääntyy, lisääntyy myös subjektin välinpitämättömyys syntejään ja Vaatijaa kohtaan.

Vuosipäivä taas on täällä, sun lempikuoripoika pahal päällä. Joo olin kyl kiltisti jonkin aikaa, kunnes mä ländäsin Torreviejaan. Se mitä tapahtu, tapahtu siellä, en yksityiskohtii haluu jakaa vielä. Sanon vaan nyt sen verran, et enemmän ku yhden kerran etelän helteest löysin heilan. Saanko mä nyt syntisen leiman? Mä en oo pakana, vaik vähän pakaraa vierasta hierasen. Rietasta? Tiedän sen. Jumala ymmärtää, ei tässä mitään, mä lähden nyt vetään ja nähään ku nähään.¹²⁶

Vaatijalla on kappaleessa hyvät aikeet, mutta subjektin suhtautuminen Vaatijan lakiin on ambivalenttia. Toisaalta subjekti uskoo Vaatijan lain toteuttamisen tarjoavan pelastuksen, mutta lakia ei toteuteta rakkaudesta tai pyyteettömyydestä, vaan pelosta ja syyllisyydestä. Vaatijan anteeksiannosta seuraa kerta kerralta madaltunut kynnyks toimia moraalittomasti, ja lopputuloksena on omia toistuvia syntejään itseoikeuttava subjekti, joka nolaa syntilistansa käymällä vuosittain kirkossa.

Kappaleessa subjekti kuvaa itseään sanalla kuoripoika, joka viittaa katoliseen kirkkoon, ja sitä kautta myös katolisten yksityiseen rippiin. Katolisen uskon mukaan rippi on parannuksen sakramentti, jossa kirkko antaa Kristuksen valtuuttamana anteeksi uskovien synnit. Uskovalla on katolisessa kirkossa velvollisuus tunnustaa syntinsä vähintään kerran vuodessa.¹²⁷ Näin ollen subjekti täyttää uskovian minimivaatimukset suhteessa Vaatijaan käymällä kerran vuodessa kirkossa.

Edellä mainittujen kappaleiden lisäksi myös kappaleessa *Kahvia ja pullaa* on yksittäinen viittaus Vaatijaan. Kertojan kuvaamalla yhteisöllä on oma sääntökirja, jonka mukaan toimimalla yhteisön jäsenillä on selvät sävelet siitä, miten elämää tulee elää.

Tuntuu että kaikil muil on suunta, niil on oma ryhmän sääntökirja, eikä niiden tarvii aprikoida tekikö ne virheen taas.¹²⁸

Kahvia ja pullaa -kappaleen jumalakuva on levyn kappaleista monitahoisin. Jumala on toisaalta Vaatija, koska hänellä on sääntökirja, jonka mukaa subjektien tulee elää eläkseen

¹²⁵ Tuisku 2020, kappale 1.

¹²⁶ Tuisku 2020, kappale 1.

¹²⁷ Katolinen kirkko Suomessa 2021.

¹²⁸ Tuisku 2020, kappale 10.

oikein. Toisaalta hän on Vetäytyjä, jota kohtaan subjekti kokee kaipuuta, ja toisaalta Parantaja, jonka syleilyyn päästyään subjekti voisi vihdoinkin kokea rauhan.

3.4 Vetäytyjä

Varhaisessa tilassa subjekti ja objekti ovat yhtä, eikä subjekti ymmärrä omaa erillisyyttään. Myöhäisen tilan vaiheessa objekti alkaa etäännyä subjektista. Tämä aiheuttaa subjektille pettymystä, surua ja kaipausta. Jumalasta on tullut Vetäytyjä. Riippuvaisen subjektin ja Vetäytyjän välinen suhde ei kuitenkaan ole häpäisevä tai nöyryyttävä, vaan eräänlaista subjektin eteeristä ja jatkuvaa kaipuuta. Itseriittoinen subjekti sen sijaan suhtautuu jälleen jumalankuvaansa ylimielisesti ja omnipotentisti, ja vakuuttaa viihtyvänsä paremmin itsekseen, ilman objektia.¹²⁹

Valittu kansa -albumilla on neljä kappaletta, josta löytyy Vetäytyjän mielikuva. Näitä ovat *Häitä ja hautajaisii*, *Pidä tunkkis*, *Mistä minä tiedän* sekä *Kahvia ja pullaa*. Näistä *Häitä ja hautajaisii* kuvaa Riippuvaisen kaipuuta Vetäytyjää kohtaan. Riippuvainen kaipaa epätoivoisesti yhteyttä objektiinsa, mutta objekti on joko menettänyt mielenkiintonsa subjektia kohtaan tai on niin piilossa, ettei ole ollenkaan löydettävissä. Riippuvainen subjekti tekee kaikkensa löytääkseen Vetäytyjän saamatta vastausta. Vetäytyjä on hiljaa.

Mä oon ettiny sua kaikkialta, pukuhuoneista ja Tampereelta, joka ainoalta mantereelta, mutta ikinä en löydä sua. Olen hakenu sua ympäriinsä, hiihtoladuilta ja Tindereistä, sieltä Renkomäen ABC:ltä... Viinaa, miehiä, naisia, mut en ikinä löydä sua. Häitä ja hautajaisii, mut en ikinä löydä sua. Olen kiertäny jo kaikki baarit, kaikki Torre viejan bakkanaalit, kolunnu mun koko lääkekaapin, mutta silti mä en löydä sua. Olen ajanu mun kehon loppuun, jalat pakottanu silti juoksuun, oksennuksesta vain uuteen nousuun.

Mä oon hakenu sua luostareista, Instagrameista ja Youtubeista, Koraaneista sekä Talmudeista, mutta ikinä en löydä sua. Olen kokeillu jo aivan kaikkee, terapeuteilla käyny itkeen, voiko olla, etten tehny tarpeeks?¹³⁰

Subjektin kaipuu Vetäytyjää kohtaan on niin suurta, että yhteyttä etsitään jokaiselta mantereelta, jokaisesta uskonnosta ja kaikista tilaisuuksista, joissa olisi mahdollista kokea edes jotain. Kun Vetäytyjää ei siltikään löydy, Riippuvainen subjekti uskoo vian olevan itsessään ja yrittämisen puutteessa. Huomionarvoinen asia on, että subjekti ei tässä tapauksessa nouse Itseriittoisen uhmaan, vaan kokee ainoastaan jatkuvaa pettymystä. Vetäytyjän yhteyden puutetta Riippuvainen pyrkii kompensoimaan pinnallisilla ja väliaikaisilla yhteyden tunteilla mihin tahansa objektiin:

¹²⁹ Hyrc 1995, 110–115.

¹³⁰ Tuisku 2020, kappale 4.

Viinaa, miehii, naisii, juhlii, tyhjään sieluun täytteeks tarvii.¹³¹

Suhteessaolon perusmielikuvien teoriassa on kyse ennen kaikkea yhteydestä ja vuorovaikutuksesta subjektin ja objektin välillä. Riippuvaisen ja Vetäytyjän välinen suhde on traaginen, koska Vetäytyjä on Riippuvaisen mielikuvissa hyvä ja olemassa, mutta aivan liian etäällä, jotta Riippuvainen voisi saada tyydytyksen jumalankuvastaan.

Pidä tunkkis -kappaleessa jumalankuva on Hallitsija, mutta myös Vetäytyjä. Kappaleen Jumala on monessa hetkessä sadistinen hirmuhallitsija, mutta paikoin myös Vetäytyjä, joka jättää subjektin täysin huomiotta:

Helvetisti täällä koitan rukoilla, mut sulla ei oo koskaan aikaa kuunnella. Sul on varmaan paljon muita bisneksii...¹³²

Tässä kappaleessa Riippuvaiselle nousee Vetäytyjää kohtaan myös uhma. Riippuvainen on kuin pieni lapsi, joka kaipaa vanhempansa syliin niin kovasti, että huolenpidon kaipuu purkautuu kiukutteluna.

Eikö se nyt mee sun kaaliin, et mä olen tosi vihainen, kun mitään susta ikinä mä kuule en. Mä tajuan että sul on muita bisneksii, mut oikeesti mä toivon että joskus voisit mustkin huolehtii.¹³³

Pidä tunkkis -kappaleen kertojan jumalankuva siis vaihtelee Hallitsijan ja Vetäytyjän välillä. Riippuvainen subjekti kokee epätoivoa molemmista jumalankuvistaan, josta seuraa uhma ja Itseriittoinen positio. Itseriittoisena subjekti hylkää objektinsa:

Pidä tunkkis ja haista huilu!¹³⁴

Objektin hylkäämisestä seuraa kuitenkin katumus ja menettämisen pelko, joka saa subjektin palaamaan Riippuvaisen positioon, surun ja kaipuun tilaan.

Myös kappaleessa *Mistä minä tiedän* jumalankuva on etäinen. Poikkeuksellista tässä kappaleessa on se, että kertoja ei tuo esiin sen kummemmin kaipuuta kuin uhmaakaan. Vetäytyjä-Jumala ei vastaa subjektin suuriin kysymyksiin, mutta subjekti kertoo tämän lähinnä toteavasti, ilman tunnelatausta.

¹³¹ Tuisku 2020, kappale 4.

¹³² Tuisku 2020, kappale 7.

¹³³ Tuisku 2020, kappale 7.

¹³⁴ Tuisku 2020, kappale 7.

Kuu kiertää maapalloa, viinast tulee krapula, kyl sen kaikki tajuaa. Mut vieläkään ei oo mitään hajua, kuka loi taivaan ja maan? Minne me mennään kun me kuollaan? Mistä minä tiedän? Mistä minä tiedän?¹³⁵

Mistä minä tiedän -kappaleen kertoja on agnostikko. Hän ei ole skitsoparanoidisessa positiossa kaipaamassa riippuvaisesti oikeaksi tietämäänsä Vetäytyjää, mutta ei myöskään Itseriittoisena torjumassa tai kieltämässä objektiaan. Hän on depressiivisessä positiossa, ei mustavalkoisesti hylkäämässä eikä kaipaamassa Jumalaa.

Tässä tulee silmiinpistävin ero Hyrckin tunnustuksellisessa teologisessa näkökulmassa suhteessa uskontotieteelliseen etic-näkökulmaan.¹³⁶ Hyrck ei varsinaisesti kiistä, etteikö Vetäytyjänsä voisi suhtautua depressiivisestä positioista käsin, mutta ei myöskään tuo tätä teoriassaan esiin. Hyrckin oletusarvona tuntuu olevan se, että ihmisellä on aina jonkinlainen intensiivinen suhde Jumalaan, vaikka sitten tietoisesti torjuva, vihainen, itseriittoinen ja ateistinen.

Toisenlaisiakin näkemyksiä on. On mahdollista, että ihminen depressiivisellä eli transitionaalialueella¹³⁷ suhtautuu Vetäytyjäobjektiin kiihottomasti, agnostisesti ja hyväksyvästi, eikä niinkään aktiivisen torjunnan kautta. Subjekti voi ratkaista maailmankuvansa tyydyttävällä tavalla hyväksymällä sen, ettei tiedä, eikä hänen tarvitsekaan tietää tai muodostaa lopullisia totuuskäsityksiä Jumalasta. Esimerkiksi filosofi Bertrand Russellin näkökulma on se, että filosofisessa mielessä agnostikko ei ole ateisti, koska ateistit pitävät jumaluuden olemattomuutta yhtä varmana kuin uskovat Jumalan olemassaoloa.¹³⁸

Hyrckin mukaan Vetäytyjän arvo on Itseriittoiselle tarjoama autonomia ja vapaus¹³⁹. Hyrck on ottanut agnostisen maailmankuvan huomioon kirjassaan *Ihmismieli ja Jumala*, mutta näkee subjektin olevan tällöin Itseriittoisessa tilassa, jossa ei varsinaisesti vihaa Jumalaa, mutta ei tätä myöskään kaipaa. Hyrckin mukaan agnostikko ei halua olla missään tekemisissä Jumalan kanssa.¹⁴⁰ Hyrckin näkemystä agnostisesta maailmankuvasta voidaan pitää agnostikkojen näkökulmasta yksioikoisena¹⁴¹.

¹³⁵ Tuisku 2020, kappale 8.

¹³⁶ Emic- ja etic -näkökulmilla tarkoitetaan uskontotieteessä erottelua kulttuurin sisäisen ja ulkoisen tiedon välillä. Etic-tieto on kriittistä ja ymmärrettävissä myös tutkittavan kulttuurin ulkopuolella. Emic-tieto taas on kulttuurin sisäistä kielenkäyttöä tutkittavasta kohteesta. Clifford Geertz kuvaa tätä käsitteparia sanoilla kokemusläheinen ja kokemusetäinen. Kysymys ei ole vastakohtista vaan aste-eroista. Etic-taso pyrkii yleistettävyyteen. Hyrck tuo kirjoissaan esiin oman henkilökohtaisen kristillisen vakaumuksensa ja uskonsa kristinuskon Jumalaan. Hyrck kirjoittaa teoriaansa ja tulkintojaan jumalankuvista ikään kuin kulttuurin sisältä, kokemusläheisestä näkökulmasta kristittynä. Kts. Anttonen 2010, 113–116.

¹³⁷ Hyrck 2003, 394–396.

¹³⁸ McGowan 2012, 143–147.

¹³⁹ Hyrck 2003, 401.

¹⁴⁰ Hyrck 2003, 339.

¹⁴¹ Agnostisia puheenvuoroja, katso esim. McGowan 2012.

Kahvia ja pullaa kertoo subjektin kaipuusta objektia, ja ennen kaikkea objektin rakkaudellista yhteisöä kohtaan. Kaipuun kohde nähdään lohduttavana ja armollisena Parantajana, mutta toisaalta etäisenä ja saavuttamattomana kuten Vetäytyjä. Subjekti kokee, että kaikki muut ovat päässeet rakkaudelliseen ja armolliseen yhteisöön Parantajan hellään huomaan. Kertojan oma positio on kuitenkin vielä objektistaan kaukana. Kertoja ikään kuin kokee jumalakuvansa jo Parantajana, mutta on itse vielä Parantajan armon ulottumattomissa. Tämän position seurauksena Parantaja saa Vetäytyjän piirteitä.

Tuntuu että kaikil muil on paikka, niil on oma meidänjengiseura mis voi aina sunnuntaisin olla puku päällä muiden kaa.

Tuntuu että kaikil muil on suoja, lapsuudessa saatu kymppitelta, kotitalo kunnon kalliolla, sitä ei voi horjuttaa. Kenenkään ei tarvi yksin olla, koko kylä jeesaa jos on huolta, joltakin jos puuttuu velhoviitta, yhdessä se virkkaillaan.¹⁴²

Parantajan turva ja suoja on kaikilla muilla, paitsi kaipaavalla kertojalla itsellään. Kaipuu näyttäytyy Riippuvaisen näkökulmasta kipeänä ja haikeana, ja objektin saavuttamiseksi subjekti on valmis liittymään mihin yhteisöön tahansa, jossa voisi kokea olevansa hyväksytty.

Ja tarjolla taas on pullaa ja hyvii voileipii. Voi Jeesus, mä haluan niihin bileisiin. Niin sitä, että löytyiskö hiihtoliitto tai joku, mikä pervoilukerho vaan, missä mäkin saan Madonnan sunnuntaisin laulaa. Hengen ja tiedon seura, tai joku, mikä virveliryhmä vaan, missä vetää saan muiden kaa kahvia ja pullaa.¹⁴³

3.5 Parantaja

SPT-teoriaa luodessaan Hyrcck on pohtinut viimeiselle jumalankuvalleen, Parantajalle vaihtoehtoisia nimityksiä Sisällyttäjä, Huolehtija ja Puolustaja.¹⁴⁴ Parantajamielikuva perustuu objektin valmiuteen ottaa vastaan subjektin sisäisen maailman kaoottisuuden, muokata ne siedettävämpään muotoon ja palauttaa sitten subjektille. Hyrcckin mukaan Parantajaobjektin muodostuminen on edellytys esimerkiksi kypsälle rakkaussuhteelle, eikä ihminen voi muodostaa sisäistä Parantajaa ilman riittäviä hoivaavia kokemuksia. Mikäli varhaislapsuudessa vauva on jäänyt vaille riittävää hoivaa ja huolenpitoa, joidenkin psykoanalyttikkojen mukaan terapian tavoitteena on korvaavien kokemusten antaminen potilaalle. Tätä näkemystä ovat toiset analyttikot myös paljon kritisoineet, ja pitäneet sitä harhaanjohtavana ja pettävänä illuusiona.¹⁴⁵

¹⁴² Tuisku 2020, kappale 10.

¹⁴³ Tuisku 2020, kappale 10.

¹⁴⁴ Hyrcck 2003, 278.

¹⁴⁵ Hyrcck 1995, 230–231; Hyrcck 2003, 271–278.

Parantaja on kuin huolehtiva äiti, joka aistii vauvansa tunnetilat ja vastaa vauvansa tarpeisiin. Parantaja-Jumalan keskeisinä ominaisuuksina ovat armo ja rakkaus.¹⁴⁶

Parantaja on SPT- teorian mukaan siis eräänlainen jumalankuvan kehittynein muoto, jossa subjekti ja objekti ovat toisistaan erillisiä, mutta rakkaudessa vuorovaikutuksessa toisiinsa.

Parantaja löytyy albumin kappaleista *Kahvia ja pullaa, Jumalan kämmenellä* sekä *Pyhä kosketus*. Kuten aiemmin on todettu, *Kahvia ja pullaa* -kappaleessa jumalankuva on monimuotoinen, ja siitä on löydettävissä niin Vaatijan, Vetäytyjän kuin Parantajankin piirteitä. Kuitenkin mielestäni kertojan oma jumalakuva tässä kappaleessa on ennen kaikkea Parantajan kuva. Vaatija-objekti mainitaan lähinnä kertojan kaipaaman yhteisön jäsenten jumalakuvana

niil on oma ryhmän sääntökirja eikä niiden tarvi aprikoida tekikö ne virheen taas¹⁴⁷,

kun taas kertojan oma positio suhteessa objektiin on lähinnä Riippuvaisen suhde Vetäytyjään, koska ei ole saavuttanut paikkaansa toivotussa yhteisössä. Mielikuva siitä objektista, jonka luokse kertoja kaipaa, vastaa kuitenkin ennen kaikkea Parantajaa. Objekti edustaa hyväksyntää, suojaa, turvaa ja luottamusta.

Yöllä mä unen laaksoissa kuuntelen miten Like a Virgin soi, kun ykköset pääl, ykköset pääl kaikki kuorossa laulaa. Mun oma jengi katsoo mua hymyillen, ei ne käännytä mua pois. Ja pöydällä nään, pöydällä nään kasan kahvii ja pullaa.¹⁴⁸

Parantajaobjektin kanssa yhteydessä oleminen on kertojan haavemaailmassa kalliolle rakennettu, pysyvä suojaa, jossa huolien kanssa ei tarvitse jäädä yksin. Tämä ei poista yksilön omaa vastuuta, mutta Parantaja ja Parantajan yhteisö ottavat subjektin taakasta osan kannettavakseen. Kertoja tahtoo olevansa hyväksytty osa parantavaa ja huolehtivaa yhteisöä, josta ei käännytetä pois. Kaikista tarpeista huolehditaan, ja huolenpidon symbolina toimii aina tarjolla oleva kahvi ja pulla.

Jumalan kämmenellä on paitsi Tuiskun kappale, myös Pirkko Halosen säveltämä ja sanoittama lastenlaulu ja Virsikirjan virsi 499. Virren mukaan Jumalan kämmenellä ei pelkää ihminen eikä lintu, kaikille on tilaa eikä kukaan ole turvaton.¹⁴⁹ Virren jumalankuva on siis Parantajan muotoinen. Myös Tuiskun *Jumalan kämmenellä* -kappaleessa objekti on Parantaja.

¹⁴⁶ Hyrc 1995, 230–231; Hyrc 2003, 275.

¹⁴⁷ Tuisku 2020, kappale 10.

¹⁴⁸ Tuisku 2020, kappale 10.

¹⁴⁹ [Virsi 499 - Jumalan kämmenellä - Virsikirja.fi](#)

Kappaleessa kertoja ymmärtää vastuun omista teoistaan ja potee häpeää synneistään. Parantaja ei ole moraaliton Houkuttaja, vaan vastuuttaa subjektia ja asettaa rajoja, mutta tarjoaa myös turvaa subjektille kuin äiti lapselle.

Jumalan kämmenellä saa huomen itkeskellä. Saa tuntee häpeevänsä kun taas on ollu tyhymä. Jumalan kämmenellä saa vessaan ryömiskellä. Saa peilist kyl sen nähdä, et syntii tehty on – näin on.¹⁵⁰

Se, että kappaleelle on annettu sama nimi kuin lastenvirrelle, muodostaa miellelyhtymän lapsenomaisesta uskosta: objekti huolehtii subjektistaan, vanhempi lapsestaan ja Jumala ihmisestä. Kertoja ei pyri häivyttämään tai mitätöimään omia tekojaan kuten Itseriittoinen, vaan on päässyt transitionaalitilaan, jossa voi sekä myöntää ja hävetä tekojaan, että luottaa siihen, että objekti pitää hänestä huolta ja tarjoaa korjaavan kokemuksen.

Myös kappaleessa *Pyhä kosketus* nimi jo viittaa Parantajan mielikuvaan. Parantajan parantava kosketus on pyhä, joka tarjoaa subjektille lohdun ja asettaa subjektin lapsen asemaan.

Veikko Anttosen mukaan sanalla pyhä viitataan uskonnollisessa ajattelussa Jumala-kategoriaan ja ei-uskonnollisessa kontekstissa elämän ylimpiin periaatteisiin, kuten rakkauteen, oikeudenmukaisuuteen tai vapauteen. Pyhän käsite ei ole pelkästään uskonnollinen kategoria, vaikka sen uskonnolliset merkitykset usein hallitsevatkin keskustelua myös tutkimuksessa. Anttosen mukaan pyhä sekä erottaa että yhdistää, ja pyhä tulisi ymmärtää durkheimilaisittain erilleen asettamisena. Pyhäksi asetetut asiat erotetaan vähemmän tärkeistä arvoista, jotka taas ovat neuvoteltavissa. Erilleen asetettu pyhä myös yhdistää yksilöt, jotka tähän pyhään sitoutuvat.¹⁵¹

Kappaleessa *Pyhä kosketus* kertoja on saavuttanut yhteyden Parantajaansa, ja kokee objektinsa turvallisen ja rakkaudellisen. Yhteys subjektin ja objektin välillä tuntuu oikealta.

Miten kaikki voi olla niin oikein? Sä oot ku taivaasta tullu, ja maa allani pyörii, pyörii, pyörii. Siin on jotain pyhää kun sä kosket mua. Miten mä oon selvinny ees ilman sua? Ensimmäistä kertaa haluun antautua. Koske mua, voi Luoja, koske.¹⁵²

Subjekti tuntee olonsa Parantajan kanssa turvalliseksi myös siksi, että Parantaja tuntee kertojan läpikotaisin. Subjekti luottaa siihen, että Parantaja tietää, miten subjektia hoivataan.

Miten sä voitkin tuntea mut paremmin kuin mä, ja tietää, mitä mulle pitää tehdä.¹⁵³

¹⁵⁰ Tuisku 2020, kappale 9.

¹⁵¹ Knott 2010, 164–175.

¹⁵² Tuisku 2020, kappale 5.

¹⁵³ Tuisku 2020, kappale 5.

Kertoja on erottanut objektinsa erityiseen, pyhään asemaan. Tämän seurauksena kertoja kokee, että hän alkaa ymmärtää maailman ihmeitä. Subjekti ei kuitenkaan yksinomaan kellu objektinsa kaikkivoivassa hyvydessä, vaan pohtii myös omaa rooliaan vuorovaikutussuhteessa. Tämä kertoo, ettei kyseessä ole pelkästään Houkuttaja-objekti, koska Houkuttajan kanssa suhteessa ollessa subjektin omilla tekemisillä ei ole merkitystä. Suhde Houkuttajaan on symbioottinen, Parantajaan erillinen ja vuorovaikutteinen.

Mua kuumottaa ja kämmenet hikoaa, mitä jos teen jotain juttuja väärin?¹⁵⁴

Juuri kertojan erillisyyden ansiosta suhde Parantaja-objektiin voi ylipäättään muodostua.

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Olen analysoinut tutkielmassani sisällönanalyysin keinoin Antti Tuiskun Valittu kansa -albumin jumalankuvia. Analyysissäni hyödynsin Matti Hyrckin mallintamaa suhteessaolon perusmielikuvien teoriaa ja erityisesti teorian johtopäätöksiä, viittä eri jumalankuvaa.

Tutkimuskysymyksiäni olivat: Millaisia jumalankuvia Valittu kansa -albumin kertojalla on? Onko Hyrckin määrittelemät jumalankuvat löydettävissä aineistosta, ja toisaalta, löytyykö albumilta sellaisia jumalankuvia, joita ei ole SPT-teoriassa määritelty.

Valittu kansa -albumin jumalankuvat ovat analyysini perusteella moninaisia ja päällekkäisiä. Kaikki SPT:n mukaiset jumalankuvat löytyivät albumista, useassa kappaleessa jumalankuva näyttäytyi monen eri sisäisen objektin muodossa. Eri roolien ilmaantuvuudessa ei juurikaan ollut eroja, vaan Hallitsija, Houkuttaja, Vaatija, Vetäytyjä ja Parantaja esiintyivät albumilla hyvin tasavahvasti. Teorian ulkopuolisia jumalankuvia aineistosta ei noussut esille.

Analyysini edetessä huomasin, että SPT-teoria soveltuu valitsemaani aineistoon hyvin, ja teoria ja aineisto olivat keskenään luontevasti vuoropuhelussa. Olen tutustunut SPT-teoriaan jo ennen opinnäytetyöni suunnittelua, ja ajatus jumalankuvista eräänlaisina sisäisen vanhemman representaatioina on itselleni intuitiivisesti uskottava.

Hyrckin teoria on moniulotteinen, monimutkainenkin, mutta se myös avaa useita eri vaihtoehtoja sisäisten subjektien ja objektien välisistä suhteista. Teorian jumalankuvat ovat analyysini perusteella kattava esitys erilaisista jumalankuvista. Sisäisen lapsen, subjektin erilaiset positiot vielä lisäävät erilaisia vaihtoehtoja suhteessaoloon jumalamielikuvan kanssa. Voidaan ajatella, että SPT:n jumalankuvat ovat eräänlainen kooste ihmisen elämänkaaren eri kehitysvaiheista, joiden pohjalta muotoutuvat myös uskonnolliset käsitykset. Vaikka teorian ulkopuolisia jumalankuvia aineistosta ei löytynyt, havaitsin sisäisen lapsen eri

¹⁵⁴ Tuisku 2020, kappale 5.

positioista olevan muitakin mahdollisuuksia kuin Hyrckin näkemys. Myös transitionaalialueella, integroituneessa ja hyväksytyssä tilassa voi muodostaa suhteen Vetäytyjään.

Hyrck ajatteli, että ylivoimainen enemmistö suomalaisista mieltää Jumalan nimenomaan Vetäytyjäksi.¹⁵⁵ Lähes kaksi vuosikymmentä tämän väitteen jälkeen ilmestynyt moderni pop-albumi kuitenkin viittaa siihen, että näin ei välttämättä ainakaan enää ole. Muutenhan nykyajan uskontoteemaisesta popkuvastosta heijastuisi lähes yksinomaan Vetäytyjän mielikuva. Hyrckin ajatukseen Vetäytyjän hallitsevuudesta vaikutti osaltaan maallistumiskehitys ja se, että tiede on ottanut uskonnon roolia yhteiskunnassa. Hyrck ajatteli, että yksinpärjäämisen kulttuuri ja suomalaiselle tyypillinen häpeä omasta tarvitsevuudestaan, mutta myös pyrkimys päästä eroon aiempien sukupolvien suosimista Hallitsijan ja Vaatijan mielikuvista on johtanut siihen, että Jumala ikään kuin hyllytetään taivaaseen Vetäytyjäksi, pois ihmisiä häiritsemästä.¹⁵⁶

Onkin kiinnostavaa, että 2020-luvun sekulaarin poplevyn jumalankuvat ovat niin moninaiset ja kattavat. Näyttäisi siltä, että nykyajan nuoret aikuiset eivät suinkaan ole hyllyttäneet Jumalaa taivaaseen pois häiritsemästä, vaan kaipaavat yhteyttä korkeampaan voimaan edelleen. Ottaen huomioon, miten valtavan suosion *Valittu kansa* -albumi saavutti ja miten voimakkaita tunnereaktioita se herätti ilmestyessään, lienee turvallista sanoa, että 2020-luvun ihminenkään ei suhtaudu uskontoon välinpitämättömästi. Se, että uskonto voi ylipäätään olla tunnetun ja suosituksen kokonaisen levyn teema, kertoo sekularisaation monimuotoisuudesta.

Maallistuminen ei tarkoita pelkästään sitä, että uskonnosta tulisi epäolennainen muinaismuisto. Se voi olla myös sitä, että uskonto tulee luontevaksi käsiteltäväksi teemaksi osaksi muuta kulttuuria, myös populaarikulttuuriin. Tämä on yksi syy, miksi pidän uskonnon ja populaarikulttuurin välisiä suhteita niin kiinnostavana tutkimusaiheena. Popmusiikki voi avata tutkijalle näkymän nykyihmisen käsityksiin uskonnollisista ilmiöistä ja Jumalasta.

Amerikkalaisessa kontekstissa uskonto on melko tavanomainen teema valtavirtamusikissa.¹⁵⁷ Tuiskun albumi saattaa olla poikkeus suomalaisessa popmusiikissa sikäli, että uskonto kokonaisen albumin johdonmukaisena teemana on harvinaista. Viittaukset uskontoon yksittäisissä kappaleissa ovat kuitenkin melko tavanomaisia Suomessakin.

¹⁵⁵ Hyrck 2003, 342.

¹⁵⁶ Hyrck 2003, 341–343.

¹⁵⁷ Yle 2020.

Esimerkiksi Haloo Helsinki! -yhtyeen Hulluuden Highway -albumilla vuodelta 2017 on kappale nimeltään Halleluja. Siinä lauletaan muun muassa näin:

Halleluja taas lauletaan, mut istun hiljaa vaan. Kun mua täältä pois saatellaan, tunnen ilman, veden ja maan. Mitä jos kuolen, ennen kuin mä kaiken nään? Aikani kiittää halki tuhannen sään, onko siellä ketään? Halleluja, halleluja.

”Hän kantoi puolestamme sairaudet”, lukee isoin kirjaimin. Jos se pitäis paikkansa, kai nyt ilosta valssaisin?¹⁵⁸

Samoin esimerkiksi Lauri Tähkän *Sinä olet minun* -kappaleessa kertoja pohtii Luojan julmuutta menettäessään rakkaansa ennenaikaisesti, ja ABREUn kappaleessa *20 Ave Mariaa* viitataan korkeampaan voimaan uskomiseen ja lyriikoissa käytetään sellaisia sanoja kuin armahtaminen ja synty.

Niin Tuiskun levyllä, kuin yleisemminkin popmusiikissa uskonnollista tematiikkaa yhdistetään popmusiikille tyypillisiin teemoihin, kuten kahden ihmisen väliseen rakkaussuhteeseen. Popmusiikissa ei ole rajoja, joiden mukaan tekstinkirjoittajien tulisi toimia, toisin kuin esimerkiksi hengellisessä musiikissa, jota säätelee muun muassa tietyissä dogmeissa pysyminen. Tämä mahdollistaa hyvin monimuotoisen uskonnon käsittelyn popkappaleissa.

Sari Pitkänen on tutkinut lasten virsien jumalakuvia vuonna 2013 ilmestyneessä pro gradu -tutkielmassaan. Pitkänen toteaa, että lasten virsissä hallitseva jumalankuva on Parantaja. Pitkänen yhdistää tämän kirkon tehtäviin julistus- ja kasvatustyössä: lasten virsissä Jumala on Parantaja, jotta lapset voivat kehittää käsitystään Jumalasta turvallisen isähahmon suuntaan. Toisaalta virsissä on jonkin verran myös varhaisen vaiheen jumalakuvia, erityisesti Houkuttajan kuva. Tämä liittyy Pitkäsen mukaan lapsen varhaisiin kehitysvaiheisiin, joissa Fowlerin uskonvaihteteoriaa ja Hyrckin SPT-teoriaa mukaillen nuori lapsi ei osaa vielä integroida hyvää ja pahaa täydellisesti, vaan käsitys objektista on mustavalkoinen. Houkuttaja-Jumala on lasten virsissä kaiken hyvän antaja. Tämä on välttämätön välivaihe lapsen kehityksessä kohti integraatiota.¹⁵⁹

Virsiä siis säätelevät tietyt ehdot kuten kirkon tehtävät, ja koska sekulaarissa musiikissa vastaavia rajoituksia ei ole, aihekin, tässä tapauksessa jumalakuvat, voidaan käsitellä sellaisilla tavoilla, jotka hengellisessä musiikissa eivät tulisi kuuloonkaan.

¹⁵⁸ Haloo Helsinki! Official -Youtube-kanava, transkriptio kirjoittajan.
https://www.youtube.com/watch?v=TN5P_kGOfPc

¹⁵⁹ Pitkänen 2013, 136–146.

Tuiskun albumi on provokatiivinen, joidenkin mielestä jopa pilkkaava. Tuisku itse on kertonut haastatteluissa haluavansa kyseenalaistaa auktoriteetteja, instituutioita ja tekopyhyttä.¹⁶⁰ Olen rajannut tässä tutkielmassa aineiston käsittelyn albumin jumalakuviin, mutta aineisto antaisi mahdollisuuksia useisiin eri lähestymistapoihin. Olen tutkinut aineistoa SPT-teorian mukaisten jumalakuvien linssien läpi, mutta lyriikoiden merkitys voi vaihtua sen mukaan, millaisen näkökulman ja lähestymistavan aineistoon ottaa. Seuraavalle tutkijalle mahdollisia tutkimuskohteita tästä aineistosta voisivat olla esimerkiksi auktoriteettiroolit, käsitykset uskonnosta laajempänä kokonaisuutena kuin jumalakuvina tai erilaiset uskonnollisen yhteisön muodot.

Romanttisen tai eroottisen rakkauden rinnastaminen uskonnolliseen kokemukseen albumilla on myös silmiinpistävä elementti, jossa olisi aineksia jatkotutkimukseen. Yksi mahdollinen uskontotieteellinen lähestymistapa popmusiikkiin on etnografinen lähestymistapa. Tällöin popmusiikkia tutkitaan siitä näkökulmasta, millaisia reaktioita se saa kuuntelijoissaan aikaiseksi. Tuiskun Valittu kansa -albumi herätti ilmestyessään niin voimakkaita reaktioita, että tutkimus tämän ilmiön taustalla olisi kiinnostavaa luettavaa.

Uskonnollinen satiiri on taiteenlaji, joka herättää erityisesti konservatiivisissa uskonnollisissa ihmisissä voimakkaita vastareaktioita, etenkin, mikäli satiiri kohdistuu omaan uskonnolliseen viitekehykseen.¹⁶¹ Satiirin tarkoituksena on kritisoida ja tehdä naurettavaksi sellaisia ilmiöitä, jotka ovat jollain lailla vahingoittavia. Satiiri on kärjistettyä ja provosoivaa, ja sen tarkoitus on yleensä herättää huomiota ja kyseenalaistaa rakenteita, ajatusmalleja tai vahingollisia tapoja.¹⁶² Satiiri taiteenlajina ei ole uuden ajan ilmiö. Uskonnollista satiiriä löytyy esimerkiksi Vanhasta Testamentista.¹⁶³ Valittu kansa -albumilla on runsaasti provokatiivista uskonnollista satiiriä. Tuiskun albumia ja ihmisten reaktioita siihen voisi käsitellä tutkimuksellisesti myös uskonnollisen satiirin näkökulmasta.

Hyrckin motivaatio SPT-teorian kehittämiseen tuli paitsi omista kokemuksista, myös potilastyöstä psykoterapeuttina. Hän kaipasi työkalua ihmisten jumalakäsitysten tutkimiseen voidakseen auttaa paremmin potilaitaan. Ihmisen jumalakäsitys ei ole muuttumaton, vaan se on riippuvainen muun muassa olosuhteista, elämäntilanteesta, kulttuurista ja ihmisen kehityksen vaiheesta. Psykoanalyttisten teorioiden hyödyntäminen niin uskontotieteellisessä ja teologisessa tutkimuksessa, kuin myös esimerkiksi sielunhoidollisessa asiakas- ja

¹⁶⁰ Yle 2020.

¹⁶¹ Clark 2012, 13.

¹⁶² Kivistö 2010, 9–11.

¹⁶³ Clark 2012, 15.

potilastyössä on tarpeen. Vaikka alun perin psykoanalyysin kehittäjä Freud torjui uskonnon neuroosina, Freudkin huomasi ihmisen psyykkisten rakenteiden ja uskonnon monia rajapintoja. Ihmisten uskonnollisia kokemuksia ei voi ymmärtää, mikäli ei ymmärrä, miten ihmisen mieli toimii. Tämän vuoksi uskontopsykologian ja kognitiivisen uskontotieteen asema uskontotieteen kentällä on paitsi kiinnostava, myös tärkeä.

SPT-teoria on analyysini valossa varsin toimiva apuväline myös nykyaikaisten kulttuuri-ilmiöiden, kuten populaarikulttuurin uskontotieteelliseen tutkimukseen.

Ranskalainen sosiologi ja antropologi Émile Durkheim ajatteli, että jumalat ja yhteiskunta ovat lopulta yksi ja sama asia. Uskonto on jonkinlainen kollektiivinen representaatio ja jumalayhteys yhteisöllisyyttä luova kollektiivinen tunne, symbolinaan Jumala.¹⁶⁴

Durkheimilaisittain ajateltuna populaarikulttuurin jumalakuvia tutkiessamme tutkimmekin siis itse asiassa yhteiskuntaa, yhteisöjä ja näiden nykytilaa. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna tutkielmani viittaa siihen suuntaan, että 2020-luvun nuorten aikuisten yhteisö ja heidän jumalakäsityksensä on hyvin heterogeeninen. ”Jumala” on monenlainen. Siihen suhtaudutaan avoimen ihmettelevästi, ajoittain voimakkaan kyseenalaistavasti ja kuitenkin uteliaasti ja jopa kaipaavasti. Käsitukset todellisuudesta ja maailmankatsomukset voivat muuttua, mutta yhteydenkaipuu ja tarve suhteessa oloon muiden, ihmisten tai Jumalan, kanssa ei ole kadonnut.

¹⁶⁴ Anttonen 2010, 36–42.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet ja apuneuvot

Katolinen kirkko Suomessa (2021). <https://katolinen.fi/sakramentit/> katsottu 21.3.2021

Kielitoimiston sanakirja (2020).

<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/jumala?searchMode=all>
luettu 23.1.2021

Raamattu (1992). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Suomen Piipiseura.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Aamenesta öylättiin – kirkon sanasto.
<https://evl.fi/sanasto> s.a. Katsottu 21.3.2021.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kolmiyhäinen Jumala – Isä, Poika ja Pyhä Henki.
<https://evl.fi/tutki-uskoa/kolmiyhainen-jumala> s.a. Katsottu 4.4.2021.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsikirja (1986). Virsi 499.
<https://virsikirja.fi/virsi-499-jumalan-kammenella/>

Tuisku, Antti (2020). Valittu kansa. Warner Music Finland.

Warner Music (2021) www.anatude.com www.warnermusic.fi/artistit/antti-tuisku
Katsottu 13.1.2021.

Kirjallisuus

Ahtiainen, Salli (2017). ”Olkapäällä kyyhkynen, vaik et sitä nää”: Juha Tapion laulujen hengelliset ulottuvuudet. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Anttonen, Veikko (1996). Ihmisen ja maan rajat: pyhä kulttuurisena kategoriana. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Anttonen, Veikko (2010). Uskontotieteen maastot ja kartat. Tietolipas 232. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Barbierro, Gianni (2011). Song of Songs. A Close Reading. Boston: Brill. Kindle edition.

Bowler, Catherine (2010). Blessed: A History of the American Prosperity Gospel. Väitöskirja. Duke University.
https://dukespace.lib.duke.edu/dspace/bitstream/handle/10161/2297/D_Bowler_Catherine_a_201005.pdf

Clark, Terry Ray (2012). Saved by satire? Learning to value popular culture’s critique of sacred traditions. *Understanding Religion and Popular Culture. Theories, Themes, Products and Practices*. Clark, Terry Ray & Dan W. Clanton Jr. Abingdon: Routledge. p.13–27.

- Clark, Terry Ray & Dan W. Clanton 2012. *Understanding Religion and Popular Culture: Theories, themes, products and practices*. Abingdon: Routledge.
- Eskola, Jari & Juha Suoranta (2005). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fagerholm, Toni (2008). *Monikasvoinen aamutähti: CMX-yhtyeen Cloaca Maxima -levykokoelman analyysi*. Pro Gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/21696>
- Forbes, Bruce David (2000). *Finding Religion in Unexpected Places. Religion and Popular Culture in America*. Forbes, Bruce David & Jeffrey H. Mahan (toim.) California: University of California Press. p.1–21.
- Greeley, Andrew M. (1997). *Images of God in the Movies. Journal of Religion and Film*. Vol 1, 1997 Issue 1, Article 2. : <https://digitalcommons.unomaha.edu/jrf/vol1/iss1/2>
- Hagin, Kenneth E. (1985). *The Believer's Authority*. Oklahoma: Kenneth Hagin Ministries.
- Hyrck, Matti (1995). *Mielen kuvat Jumalasta. Psykoanalyttisen objektiiviteorian näkökulma jumalasuhteen mielikuvamaailmaan Suomen ev.lut. kirkon v. 1948 Kristinopin tarjoaman aineiston valossa*. Helsinki: Therapiea-säätiö.
- Hyrck, Matti (2003). *Ihmismieli ja Jumala psykoanalyysin näkökulmasta*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kettunen, Paavo (1998). *Suomalainen rippi*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kivistö, Sari (2010). *Satiiri: johdatus lajin historiaan ja teoriaan*. Helsinki: Gaudeamus.
- Knott, Kim (2010). ”Pyhä” uskonnollisen ja maallisen välisen rajan haastavana työkaluna. *Pyhä. Raja, kielto ja arvo kansanomaisessa uskonnossa*. Mahlamäki, Tiina, Ilkka Pyysiäinen ja Teemu Taira (toim.) Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. p.164–188.
- Laurila, Jukka (2008). *Jeremia 20:7-13 psykoanalyysissä. Nimettömän valituslaulun syntyprosessi tekstin objektimielikuvien muutosten valossa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Lim, Jae-Cheon (2015). *Leader Symbols and Personality Cult in North Korea. The Leader state*. New York: Routledge. Kindle edition.
- Lynch, Gordon (2007). *Introduction. Between Sacred and Profane. Researching Religion and Popular Culture*. Gordon Lynch (toim.) London, New York: I.B.Tauris, p.1–4.
- Mahan, Jeffrey H. (2007). *Reflections on the Past and Future of the Study of Religion and Popular Culture. Between Sacred and Profane. Researching Religion and Popular Culture*. Gordon Lynch (toim.) London, New York: I.B.Tauris, p.47–62.
- Marsh, Clive (2018). *Pop and Rock. The Bloomsbury Handbook of Religion and Popular Music*. Partridge, Christopher & Marcus Moberg (toim.) London, New York: Bloomsbury Academic. p.232 – 240.

- McGowan, Dale, toim. (2012). *Voices of Unbelief: Documents of Atheists and Agnostics*. California: Greenwood. Kindle edition.
- Musskopf, André S. (2009). Ungraceful God: Masculinity and Images of God in Brazilian Popular Culture. *Theology & Sexuality* Vol.15, 2009 Issue 2, p.145–157.
<http://web.a.ebscohost.com.libproxy.helsinki.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&id=a3c7b004-29f2-4e08-a07f-f43e720ac635%40sessionmgr4006>
- Ostwalt, Conrad (2003). *Secular Steeples: Popular culture and the Religious Imagination*. Harrisburg, PA: Trinity Press International.
- Pesonen, Heikki, Elina Lehtinen & Nelli Myllärniemi (2011). Kuinka tutkia uskontoa elokuvassa? Lähtökohtia, periaatteita ja näkökulmia. *Elokuva uskonnon peilinä. Uskontotieteellisiä tarkennuksia länsimaiseen populaarielokuvaan*. Pesonen, Heikki, Elina Lehtinen, Nelli Myllärniemi ja Minja Blom (toim.) Helsinki: Helsingin yliopisto. p.10-45.
- Pitkänen, Sari (2013). Lasten virsien jumalakuva. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Puusa, Anu (2020). Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Puusa, Anu & Pauli Juuti (toim.) Helsinki: Gaudeamus.
- Schofield Clark, Lynn (2007). Why Study Popular Culture? Or, How to Build a Case for Your Thesis in a Religious Studies or Theology Department. *Between Sacred and Profane. Researching Religion and Popular Culture*. Gordon Lynch (toim.) London, New York: I.B.Tauris, p.5–20.
- Taira, Teemu (2015). Pehmeitä kumouksia. Uskonto, media, nykyaika. Turku: Eetos.
- Totro, Timo (2018). Jumala prosessissa? Mielenmallit poikkitieteellisessä vuoropuhelussa – tapaustutkimus Matti Hyrckin ajattelusta. Jyväskylä: Metanoia-instituutti.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2013). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kindle edition.
- Wilder, Courtney (2015). The Courage to Be... A Dirty little Freak: Tillich, Pink, and Gaga. *God and Popular Culture : A Behind-the-Scenes Look at the Entertainment Industry's Most Influential Figure*. Stephen Butler Murray & Aimee Upjohn Light (toim.) Santa Barbara, California ; Denver, Colorado : Praeger, p.275–290.
- Wilder, Courtney & Jeremy Rehwaldt (2012). What makes music Christian? Hipsters, contemporary Christian music and secularization. *Understanding Religion and Popular Culture*. Clark, Terry Ray & Dan W. Clanton, Jr. (toim.) New York: Routledge. p.157 – 171.

Muut lähteet

Haloo Helsinki! Official -Youtube-kanava.

https://www.youtube.com/watch?v=TN5P_kGOfPc Katsottu 1.5.2021.

HS (2020) <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006399346.html> Katsottu 10.1.2021.

Ifpi (2020) <https://www.ifpi.fi/lista/> Katsottu 10.2.201.

Iltalehti (2020) a <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/1aea829b-05cc-40e1-ab8d-6dc28200e3c3> Katsottu 10.1.2021.

Iltalehti (2020) b <https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/8da27fd6-206d-4e18-837d-55bc0a09e121> Katsottu 23.1.2021.

Kaaoszine (2020) <https://kaaoszine.fi/raskas-pitkaperjantai-talta-antti-tuiskun-jesse-on-mun-frendi-kuulostaa-metalliversiona/> Katsottu 10.1.2021.

Kaleva (2020) <https://www.kaleva.fi/antti-tuisku-tekee-paluun-keikkalavalle-koronasta/2556966> Katsottu 10.1.2021.

Keskisuomalainen (2015). Antti Tuisku: En kommentoi. [Antti Tuisku: En kommentoi | Keski-Suomi | Keskisuomalainen \(ksml.fi\)](#) Katsottu 2.5.2021.

Mesta (2020) <http://mesta.net/antti-tuiskun-uusi-albumi-on-lyonyt-suomalaisia-halolla-paahan-spotifyn-top10-lista-kertoo-varsinaisesta-listavaltauksesta/> Katsottu 10.1.2021.

Rumba (2020) <https://www.rumba.fi/arviot/antti-tuisku-julkaisi-provokatiivisen-pop-timantin-arviossa-valittu-kansa/> Katsottu 10.1.2021.

Yle (2020) <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/02/07/antti-tuisku-rikkoo-tabuja-levylla-jossa-kuuluu-jeesus-ja-pyha-kosketus-ja-se> Katsottu 10.1.2021.